

מימי הנחל

גליון כ' - מורשת הנחל - מורשת הנחל של תשע"ג
גליון כ' - מורשת הנחל - מורשת הנחל של תשע"ג

נקודת החבר

הר"ר יהושע יהונתן דרוק

תמימות ופשיטות בדעת הצדיק

א"י פראסטיק! אמר רביז"ל בהפלגה עצומה.

כאומר כמה גדול מעלת המתנהג בכל דרכיו בתמימות ובפשיטות בלי שום חכמות. וידוע מה שהתאונן מוהרנ"ת ז"ל לפני הסתלקותו שאינו יודע אם יצא את התמימות של רביז"ל, כי זהו אחד מהיסודות הכי גדולים במשנתו של רביז"ל. וז"ל בתורה י"ב ח"ב: "ועיקר היהדות הוא רק לילך בתמימות ובפשיטות בלי שום חכמות" וכו' עיי"ש. וכן בתו' י"ט ח"ב וז"ל: "עיקר התכלית והשלימות הוא רק לעבוד ה' בתמימות גמור בלי שום חכמות" עיי"ש כל הענין באריכות.

וכאשר נתבונן בדברי רביז"ל בתמימות ובפשיטות הרי זה היסוד הכי גדול ביהדות, וזהו עיקר היהדות עיקר התכלית והשלימות - כלשוננו ז"ל. אם כן חובה עלינו להתבונן איך מקיימים זה לעובדא ולמעשה.

הנה יש כמה וכמה ענינים מסתעפים ביסוד זה של התמימות והפשיטות בעבודת ה' בכלליות, התמימות בדרכי רביז"ל, התמימות בהתקשרות להצדיק, ועוד. בשורות אלו נרחיב קצת ב"העיקר והיסוד שהכל בו לקשר עצמו להצדיק שבדור ולקבל דבריו על כל אשר יאמר כי הוא זה דבר קטן ודבר גדול ולבלי לנטות ח"ו מדבריו ימין ושמאל כמו שאמרו חז"ל אפילו אומר לך על ימין שמאל" וכו' (לשון רבינו בתורה ק"ג ח"א), שהיא הא"ב של חסידות ברסלב; ההתקשרות והביטול המוחלט להצדיק האמת.

וכבר מונח כלל בידינו שצדיק הדור עד ביאת הגואל הוא רביז"ל בעצמו, כמו שכתב ר"ג טולטשינער זצ"ל במכתבו הנודע (הנדפס בעלים לתרופה בסופו), נמצא שהעיקר והיסוד שהכל תלוי בו הוא כמה אני מקושר לרביז"ל, כמה אני מבטל את דעתי לגמרי לדעת רביז"ל, וכמו שממשיך שם רביז"ל בזה"ל "ולחשליך מאתו כל החכמות, ולסלק דעתו כאילו אין לו שום שכל בלעדי אשר יקבל מהצדיק והרב שבדור, עד כדי כך שכל זמן שנשאר אצלו שום שכל עצמו אינו בשלימות ואינו מקושר להצדיק" עכ"ל. דברים מבהילים עד היכן הדברים מגיעים. יכול אדם ללמוד ספרי רביז"ל שנים ע"ג שנים בהתלהבות עצומה ולקיים עצות הצדיק לבוא אליו על ר"ה וכו' וכו', אבל כל זמן שנשאר אצלו טיפת שכל עצמו, שחושב שהוא מבין משהו אחרת מהדרך שלימד אותנו

דבר האיתוד

בשמחה גדולה ובאהבה עצומה הננו לקבל את פני אנשי הקיריים שיחי, שבאו מכל רחבי ארצה להתקבץ יחדיו באהבת חברים בצילא דמהימנותא דרשב"י. הגליון אשר לפניכם יצא לאור במיוחד לרגל "שבת מירון - מורשת הנחל", ובו מאמרים מגוונים ומיוחדים. קראו ותרוו צמאונכם!

כאן המקום להודות להשי"ת על אשר הביאונו עד הלום להוציא לאור עשרים גליונות מלאים וגדושים, כן יעזרנו להבא

א פריילאכן שבת

איחוד האברכים הצעירים

רביז"ל אינו מקושר להצדיק.

ננסה לתת קצת דוגמאות לכך למעשה. רביז"ל נתן לנו עצה כללית של התבודדות ושיחה בינו לבין קונו, וכבר אמר רביז"ל שאפילו על עצה קלה ופשוטה, כיון שהצדיק נותנה מתגבר על כך הבעל דבר בכל כוחו וקשה מאד לקיימו. לכן הבעל דבר מרשה לנו לקיים כל שאר עצות הצדיק בשופי, ומשקיע כל הכחות שלא לקיים עצת ההתבודדות, כי מי כמהו יודע ש'מקטן ועד גדול אי אפשר להיות איש כשר באמת כי אם על ידי התבודדות' (ליקו"מ חלק ב' תורה ק'), לכן הבעל דבר עובד קשה להכניס ספקות בראש אולי יותר חשוב ללמוד בשעה זו במקום להשיח את הלב להשי"ת על כל מה שעובר עלי ברו"ג, אולי עדיף לדבר שיחת חברים,

וכו' כל מיני תחבולות שונות. וכל זה נקרא 'הולך אחר שכלו וחכמותו' ולא מתבטל לגמרי לדעת הצדיק, ודאי אני מקושר להצדיק, לומד את ספה"ק, ומתפלל הרבה לקיים את עצותיו הק', אבל לא השלכתי את שכלי לגמרי, יש לי ג"כ שכל עצמי קצת. זהו פגם בעיקר והיסוד שהכל תלוי בו שהוא התקשרות וביטול מוחלט לדעת הצדיק לקבל דבריו על כל מה שיאמר וכו' לסלק דעתי לגמרי כאילו אין לי שום שכל בלעדי אשר יקבל מהצדיק וכל זמן שנשאר אצלי שום שכל עצמי אינו מקושר לצדיק. כי שורות אלו אינם מליצה או הפלגות נועזות, כי

אם דברים מפורשים בליקו"מ!

עוד דוגמא. ידוע שרלו"צ בנדר זצ"ל היה אומר תמיד על הענין של חצות שרביז"ל אומר על זה "שעיקר עבודת איש הישראלי לקום בחצות הלילה" (שיהר"ן), אולם היו כמה אנשים שאמרו לו, רביז"ל דיבר לדורו - דור דעה, של צדיקים מופלאים עובדים גדולים, וגם בריאות הגוף היתה איתנה, אבל אנו דור יתום וחלוש כ"כ, רביז"ל לא כיון בשבילנו בעצה זו. והיה רלו"צ צועק על זה בתוקף כי ח"ו לומר דברים כאלו, והרי הם ממש כפירה בדעת הצדיק, כי רביז"ל אמר שממנו עד משיח לא יהיה חדשות, ודרכו ועצותיו הק' הם עד ביאת הגואל צדק, וטענות כאלו הם ממש הולך אחר שכלו

המשך נקודת החבר <<<

חשוב. תוך כדי דיבור הוא ניסה לצחוק על חסידות ברסלב ולנסות לפתות אותי לחזור אליהם, ועשה ליצנות מהצקות שחסידי ברסלב צועקים בשדה ובקברים. שאלתי אותו: למה אתה צוחק על התבודדות והצקות שחסידי ברסלב מקיימים את דברי רבם הק', הרי הוא היה נכד הבעש"ט. והוא ניסה עוד יותר לצחוק ולזלזל בנו. פניתי אליו ושאלתי: האם אתה מודע לסידור 'בית אהרן' של קרלין, שם בתחילתו מופיע כמה צוואות של אדמו"רי קרלין, וביניהם מובא כתוב שכל אחד יעשה כל יום שעה התבודדות, ופעם בשבוע לעשות יום שלם התבודדות. הוא ניסה להצטדק באמתלאות שונות, אמרתי לו ענה לי בכנות: למה באמת אינכם מקיימים זאת? ענה לי שהרבי האחרון אמר שאין צריכים לזה כהיום. אמרתי לו עתה תראה מה עדיף בברסלב מהשאר, כי אין לנו מי שישתור את דבריו של הרבי, ואין אחד שישנה שום נקודה קטנה שלא יהיה. ואתה עוד צוחק מהתבודדות, יותר טוב שתתבייש שאתה לא מקיים זאת ולפתות אל תצחק מאלו שכן מקיימים זאת! מ. ש.

'חבורת העובדים' בבני ברק

כדי לקבל קצה של מושג על חבורתו המופלאה של הרה"ח ר' נתן ליברמנש שליט"א באותן שנים, הגנו מביאים כאן מתוך תיאור שכתבו שני תלמידים, קצת זכרונות על הימים ההם:

ר' נתן כשהיה נגיש לעמוד להתפלל בתור בעל תפלה היה זועק ממש כמו ארי, כשהוא מכניס את כל כוחותיו בתפלה, וסוחף אחריו כל החבורה. כל תפלה היתה מבצע לא שגרתית, זה היה ממש ביטול הבחירה. אחרי התפלה היו יכולים לסחוט את בגדיו מרוב זיעה. היינו מתגעגעים לכל תפלה שלו, זה היה ממש מחיה נפשות. כשהיה נגיש בערב שבת ל'הודו' נתעלינו כולנו לעולם אחר, הרגשנו משהו לא מעולם הזה. לא היו צריכים לחזק אותנו להצטרף אליו, מתוקף תפקידו כמשגיח ביישיבה כאשר אך ראו אותו מרחוק נעמדו מיד כל הבחורים על מקומותיהם מוכנים לתפלה בלא שיחסר אפי' אחד. לא היה צריך התחזקות לתפלה מפני שהוא היה דמות חיה לזה.

תלמיד אחר כותב: התפלה היתה כזוהי חיות מתיקות ונעימות פשוט היינו משתוקקים ומחכים לזה. בשבת היו מתחילים הודו שעה ועשרים דק' לפני הנץ, כולם היו כבר מוכנים בזמן, ור' מאיר קרליבך היה מתחיל תפלה בכח, וכולם התחילו אתו ביחד בקול רעש גדול.. שעה וחצי היה ממש אש להבה.. בכלל היינו בחורים מיישיבות ליטאיות והיינו מפוזרים כל אחד במקום אחר ולא הסתובבנו כל הזמן בברסלב כמו היום שמתפללים בברסלב ולומדים בברסלב וכו', והיה לנו כזה השתוקקות וכיסופים להיפגש יחד. אחר התפלה היה ר' נתן מדבר סיפ'ו"מ כאלו דיבורי כיסופים לזכות להיות נקי לגמרי לגמרי 'ריין אינגאנצן' מתוך התחזקות שבכח רבינו אפשר בודאי להגיע לזה ע"י עקשנות בהתבודדות עם בקשות ותחנונות, ריצוים ופיוסים.

כשהיה מוסר שיעור בליקו"מ הפשיט כל תורה ותורה וכל שיחה ושיחה כל כך מתוק וכל כך סוחף.. כמו צעיר הרץ לתוך קשרי המלחמה, כמו שרבינו מביא בליקו"מ תורה ה' ח"ב שכן מלך שאוהב את המלך הוא רץ בקשרי המלחמה מרוב אהבה למלך.

מתיקות מיוחדת היתה ההתבודדות בלילות שהלכנו אתו יחד זה היה ממש גן עדן. הוא קנה כסאות נוחות ליישיבה, וכן בחורף היה מצטייד בבגדים חמים ומטריית, על הכל היה דואג שיתבצע על צד היותר טוב.

בשעתו לקח על עצמו את ארגון האש"ל עבור הקיבוץ על ימי הראש השנה בירושלים מהחל ועד כלה, הוא זה שדאג למיטות מזרונים וכלי מטה, כן השגיח על כשרות האוכל והבשר. הוא עצמו הלך לבית השחיטה בבני ברק ושם הכשרנו יחד את הבשר. לא התעצל משום דבר ולא הסתכל על שום קושי, העיקר שזה יהיה על צד היותר טוב ויפה לכבוד רבינו. וזה מה שמשך את הרבים לבוא לקיבוץ בירושלים.

בין בני החבורה שרתה אהבה גדולה, היינו מתפללים אחד על השני, לא היו צריכים רשימות של שמות, אלא ידענו את כל השמות בע"פ. ולא מתוך ציווי אלא מתוך אהבת הלב שהיה אחד לשני.

וכן היה לו חוש ריטורי מיוחד, היה לו את המתיקות לקרב בחורים חדשים, כאשר אכן נתקרבו בזמנו עשרות עשרות בחורים מכל הישיבות בעיקר מהחוגים הליטאים.

ר' נתן ממש הפקיר את ביתו בשביל לקרב בחורים. פעם אחת באתי אליו בצהרים וראיתי כמה בחורים יושבים בביתו בהרגשה כאילו זה היה ביתם שלהם, האחד מניח תפילין דר"ת של ר' נתן, השני אומר ליקו"ת והאחר לומד ספרי רבינו, מכיון שלא היה לנו ספרים ביישיבות היינו באים לביתו להתחזק ביחד.

מי יתן והיה לבבנו זה ליראה אותו כל הימים.

בצעירותי הייתי נמנה על חסידות קרלין.

גמרתי את הלימודים בתלמוד-תורה וניסיתי לחפש ישיבה שתאים לי, אבל זה לא הלך בקלות. אבי ז"ל ניסה להכניסני ביישיבה של החסידות שלנו – קרלין, אבל אני לא קרצתי להם מספיק כי הם חיפשו רק עילויים מופלגים, ואני לא נמונתי ביניהם בלשון המעטה.. והראש ישיבה אמר לאבי שיותר טוב בשבילי לצאת לעבודה.. בינתיים נשארת בבית. אמי ניסתה ע"י אחד מאחיה

לחפש עבורי ישיבה והוא התגלגל אתי כמה ימים אך ללא הצלחה. אבל אמי היתה מאד דינאמית ולא שקטה על השמרים וחיפשה עצות ושאלה לכל מי שהיתה יכולה.

יום אחד היא ראתה בחור עובר ע"י ביתנו, לשאלת אמי היכן הוא לומד, ענה שהוא לומד ביישיבת ברסלב. למזלי הורי לא שמעו שום דבר וחצי דבר על חסידות ברסלב, ומכיון שהישיבה היה קרוב לביתנו שלחה אותי אמי לנסות את דרכי ביישיבה.

המשגיח אז היה הרה"ח ר' נתן ליברמנש שליט"א והורה לי להתכונן למבחן במסכת בבא מציעא. התאמצתי מאד בכל כוחי ללמוד ולחזור כדי שאצליח במבחן, פשוט ריחמתי על אמי. ומחמת שזה היה ישיבת ברסלב אכן התקבלתי. ר' נתן אמר לי שהידע לא מספיק אבל הוא רואה שיש לי רצון חזק. הוא התאים לי בחור שיהיה לי לעזר בלימוד. ב"ה אחרי חודש ימים לא הכירו אותי. רוח החיים ביישיבה, החיות של הבחורים בלימוד הגמרא וספרי רבינו, וכן הקומי רוני בלילה וההליכה בשדה כבש את ליבי והתעליתי מהר מאד, וכאמור לא עבר רק חודש ימים והתעליתי למעלה למעלה.

באותו זמן הלכתי בשבת עם אבי להתפלל בקרלין, והראש ישיבה של קרלין שאל את אבי עלי: מי זה הבחור? אבי התפלא על השאלה הזאת מה אתה לא מכיר אותו, זה המשנה שלי. הרי אנו מתפללים פה זה כמה שנים כל שבת, וכן לפני חודש בחנת אותו ואמרת לי שיותר טוב בשבילי לצאת לעבוד אתה לא מכיר אותו?! הראש ישיבה השתומם על זה מאד, ואמר לאבי אני לא מאמין מה רואות עיני! זה בחור אחר. כזה רצינות, כזה בחור נפלא! אתה יודע מה אני מוכן לקבלו ככה כמו שהוא אפי' בלי מבחן... ענה לו אבי ז"ל בתרעומת קצת: האם רק בברסלב יכולים לשנות בן אדם בתוך חודש ימים ללא היכר. וכי קרלין אין להם את הכלים לזה?!

הכלל שזכיתי ב"ה ונהפכתי לחסיד ברסלב. עבר זמן ופגשתי אחד מחשובי קרלין והתעניין על מצבי ומקום לימודי, והלה בשמעו את כל הסיפור הצטער מאד על אובדן בחור

גידולי הנחל

בירורים בתולדות אנ"ש

מי היה תלמיד רביז"ל ששימש כרב או דיין בלאדיזין?

בעלון "אוצרות" פרשת במדבר, מנה הר"ר יהושע דרוק הי"ו תשעת תלמידי רביז"ל שכינהו כרבני ערים, והשביעי מביניהם הוא רבי דוב חיה'לעס, היה רב בלאדיזין, וכשרבנו עבר לגור בברסלב עזב את משרת רבנותו ועבר גם הוא לגור שם. ע"כ מקור הדברים הם בהקדמה לספר המידות. בד"ה "אמר המעתיק". אמנם, כאשר נעיין במקורות נמצא מבוכה גדולה בענין זה. בכך נציע את הדברים לפני הקוראים הנכבדים, מה שכתב לנו אחד מחשובי אנ"ש שליט"א.

העתקת המקורות:

כוכבי אור (מהדורת ירושלים תשל"ט) אנשי מוהר"ן, כ"ט: הרב ר' דוד מלאדיזין (בין אנשי עבודת ה' של רביז"ל). רבי דב חיה'לעס (בין אנשי המשא ומתן של רביז"ל).

שמות הצדיקים (בהוספה משנת תרפ"ה): הרב ר' דב מלאדיזין. ר' דב חיה'לעס.

צוואת הרב מטשעהרין (נדפס יחד עם ספר כו"א): אשתי השניה... מקור משפחתה מלאדיזין, ממשפחת לומדים וכשרים, ומהם היה גם הרב ר' דוד, דיין בלאדיזין, שהיה מקורב לרביז"ל.

הקדמה לספר המידות ד"ה אמר המעתיק (מהדורת ירושלים תשל"ט): הרב ר' דב חיה'לעס... היה משמש בכתר הרבנות זמן הרבה בעיר לאדיזין וכו'. (עיי"ש שע"י זכינו שנמסר לנו ספר המידות) הו"ד בספר נזהר צדיקים עמוד נ'.

מימי הנחל גליון י"ד. (רשימות מכת"י הרה"ח ר' אלעזר מרדכי רוזנפלד ז"ל ששמע מזקני אנ"ש): ר' מרדכי מטעפליק הנקרא ר' מרדכי חיה'לעס, והיה אחיו של ר' דוד חיה'לעס המובא בהקשר לספר המידות.

שיח שרפי קודש, ח"ב שי"א: המובא בימי מוהרנ"ת "וחזרתי התורה עם החברים ובפרט עם ר"ד, שהיה תפסן נפלא" יש אומרים שזה היה רבי דב חיה'לעס שהיה למדן עצום. וי"א שזה היה רבי דוד מלאדיזין הדיין המכונה רבי דוד מלכה'ס.

ח"ב קמ"ד: רבי דב מלאדיזין המכונה ר' דב חיה'לעס היה דיין בלאדיזין.

ח"ג רמ"ט: רבי דוד מלכה'ס מקור חוצבו היה בעיר הייסין שע"י אומן, ובגלל המחלוקת שהיה עליו שם עבר לדור בלאדיזין ונתמנה שם לדיין.

טבלת סיכום

ר' דוד	ר' דב	רב (או דיין) בלאדיזין
כוכבי אור (רב) צוואת הרב מטשעהרין (דיין) מימי הנחל (רב) שיש"ק ב, שי"א (דיין) שיש"ק ג, רמ"ט (דיין)	שמות הצדיקים (רב) הקדמת ספר המידות (רב) שיש"ק ב, קמ"ד (דיין)	
מימי הנחל	הקדמת ספר המידות	על ידו נתגלה ספר המידות
מימי הנחל	כוכבי אור שמות הצדיקים הקדמת ספר המידות שיש"ק ב, שי"א שיש"ק ב, קמ"ד	מכונה "חיה'לעס"
שיש"ק ב, שי"א שיש"ק ג, רמ"ט		מכונה "מלכה'ס"

מכל המובא נראה, שיש מבוכה רבה מי היה תלמיד רביז"ל ששימש כרב או כדיין בלאדיזין; רבי דב או רבי דוד? ושוא אחד שימש כרב והשני כדיין? וע"י מי נתגלה ספר המידות?

בכך נבקש את עזרת אנ"ש וקוראי הגליון שיחי', מי שבידו מהדורות ישנות מהמקורות הנ"ל, או רשימות והקלטות משיחות זקני אנ"ש (בפרט שיחותיו של הרב ר' לוי יצחק ז"ל), או כל מידע נוסף, לאזור חלציו ולנסות לפתור את המבוכה.

<< המשך נקודת החבר

וחכמותו בלא ביטול לדעת הצדיק, וממילא חסר הרבה בהתקשרות וביטול הצדיק שזהו העיקר היסוד שהכל תלוי בו. באמת מה עושים, הרי קשה לי מאוד מאוד לקום בחצות? ע"י אמר רלוי"צ תגיד שקשה לקום, אבל אל תשנה את דברי הצדיק. דעת הצדיק ועצותיו הקדושים נשארים חיים וקיימים ואשרי הזוכה לקיימם, אלא אני באופן אישי קשה לי מאוד לקיים עצה זו, ולבי כואב וגונח על זה, ואני מתפלל על זה על זה מתי אזכה גם אני לקיים עצה זו בתמימות ובפשיטות. באופן זה נשארים מקושר לצדיק, כי לא הלכתי ח"ו אחר שכלי וחכמתי רק ביטלתי עצמי לגמרי לדעת הצדיק.

ושמעתי פעם מר' גדליה קעניג זצ"ל על תורה מ"ו ח' ב' שרבינו ז"ל מדבר שם מענין המניעות שיש לאדם לעבודת הבורא, ותופס דוגמא על זה כגון לנסוע להצדיק האמת. וכן בתורה ס"ו ח"א שמדבר שם מענין המניעות שהם להגביר החשק, ואומר שם רבינו ז"ל כשאישי ישראלי צריך לעשות דבר הצריך לו ליהדותו בפרט כשצריך לעשות דבר גדול שכל יהדותו תלוי בוזה, תופס רבינו ז"ל הדוגמא על זה "כגון לנסוע לצדיק אמיתי" עיי"ש. וכידוע אחד מן הכללים של ראב"ן זצ"ל בדרכי העיון בליקו"מ הוא שכשרבינו ז"ל תופס דוגמא, יש סיבה מיוחדת מדוע תופס דוקא דוגמא זו, ואם כן צריך ביאור מדוע כשרבינו ז"ל מדבר ממניעות בעבודת השם נקט דוקא דוגמא זו של נסיעה לצדיק, שהכוונה בנסיעה לצדיק היא 'התקשרות ודבקות בצדיק', כמו כשהצדיק בחיים מקיימים זאת בעיקר ע"י נסיעה אליו, ודאי כן הוא על כל דרכי ההתקשרות וביטול להצדיק. וביאר ר"ג ז"ל שהתשובה מפורשת בדברי רבינו ז"ל הנ"ל שזהו הרי העיקר והיסוד שהכל תלוי בו וכל יהדותו תלוי בו, נמצא שהיסוד העיקרי שכל העבודת ה' שלי תלוי בזה הוא כמה אני מקושר ומבוטל לצדיק, לכן כשרבינו ז"ל מדבר מענין המניעות שיש על עבודת ה' הדוגמא הכי מתאימה הוא ענין הנסיעה וההתקשרות לצדיק.

יעזור ה' יתברך שנזכה באמת לסלק דעתנו לגמרי ולקבל דבריו על כל אשר יאמר כי הוא זה בתמימות ופשיטות גמור בלי שום חכמות אמן.

ומקבלין דין מן דין

מכתבים בעניני עבודת ה', לקבל את הנקודות שיש בחברנו

בס"ד

לבחור החשוב והיקר ... הי"ו.

י"ט כסליו תשע"ג

אתה כותב לי המון על צרות נפשך. ואני משיב לך בכל פעם בדיבורי התחזקות מרבינו הקדוש. אמנם, נדמה לי שאתה מדשדש יותר מדאי בצערך ומעברך, ולכן אין ההתחזקות פועלת את פעולתה. כי אי אפשר 'להילחם' עם הרע, רק צריכים לברוח ממנו בכל פעם ע"י ההתחזקות. וכל זמן שתמשיך לחשוב כל הזמן מהרפתקאות חיך, לא תצא מהם לעולם.

ולכן, אמרתי לדבר עמך במכתבי זה, מענין חשוב ונחוץ זה. ויה"ר שתיקח את הדברים לתשומת לבך, ותשתמש עמם לעבוד את ה' בשמחה, אמן.

ובכן:

כשמתגברים על האדם מחשבות ובלבולים [הן מחשבות רעות, הן הרהורים אסורים, הן מחשבות של עצבות ומרה שחורה] עיקר העצה נגדם היא, לא להילחם עמם, אלא אדרבא, להתעלם ולהמשיך הלאה! ודוקא ההתעלמות מהם, היא המלחמה איתם!

"וזה בחינת ארך אפים, היינו מה שאינו ירא משום דבר, ואינו משגיח על שום ביטול ובלבול בעבודתו, רק עושה את שלו, זה בחינת ארך אפים. שאין שום דבר יכול לבלבל אותו, כי לא איכפת ליה שום דבר, רק עושה את שלו בעבודתו את השם יתברך" (ליקוטי מוהר"ן, קנה).

'ואך נישט נעמען צום הארצן' ~ לא לקחת אל הלב... לא להתעצב... רק, להמשיך הלאה! "שיאריך אפו על כל דבר בלבול ומניעה שעובר עליו בתפילתו ועבודתו, שישבול הכל, ולא יתעצב ולא יתעצל על ידי זה כלל, רק יעצור רוחו ולא יכפת ליה כלל, ויעשה את שלו בעבודתו, ויעבור על הכל, ולא יחוש על כל הבלבולים והמניעות כלל" (שם).

ורק כך מצליחים... רק כך צומחים וגודלים... "כי על ידי זה הוא גדל וצומח ומצליח בעבודתו, כי לא יוכל לבלבלו שום מונע להפילו בעצבות ועצלות חס ושלו, ולמנעו על ידי זה, חס ושלו, רק יעשה את שלו בזריזות ושמחה, ולא יסתכל על כל הבלבולים כלל" (שם).

◆◆◆

מאידך, מי שאינו הולך בדרך זו, רק פונה להילחם עם מחשבותיו הרעות והמבלבלות, לא די שאינו מועיל לו אלא אף גם מזיק לו. כי ככל שהאדם נלחם עם מחשבותיו, כן מתגברים הם עליו.

"על כן אדרבא, אם רוצה להיות ירא ה', ורוצה להתפלל, ואינו רוצה באלו המחשבות רעות, צריך שלא להשגיח עליהם כלל, ושלא יכפת ליה מה שעומדים לפניו, ורק יעשה את שלו במה שהוא עוסק, בתורה או תפילה או משא ומתן, ולא ישגיח עליהם כלל.

וכמו ששמעתי מעשה באחד שבשעה שעמד להתפלל, היה מזדמן ועומד לפניו בדמיונו עכו"ם ערל, והיה לו יסורים גדולים מזה, וכל מה שרצה להתגבר ולסלק המחשבה, התגברה עליו יותר. ויעץ לו חכם, שלא יכפת ליה, ויעמוד העכו"ם, ואף על פי כן יעשה את שלו ויתפלל, ובה יסתלק ממנו" (ליקוטי מוהר"ן, עב).

הן על כך מזהירה אותנו התורה הקדושה: "לא תקח האם על הבנים שלח תשלח את האם" - שתיהר שלא תרוץ אחר האם שהם הבלבולים שבהשכל והמחשבה לקחתם ולתפושם, כי אז זהו לא תעלה בידך, כי לא תוכל להתפלל וגם המחשבות יתגברו יותר, מחמת גודל תוקף הגלות של אלו הנפשות הנפולות, שאז כל מה שעוסקין להתגבר כנגד המחשבות הם

מתגברין יותר כנ"ל.

על כן עיקר העצה: 'שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך' - שלא תסתכל ולא תביט לאחריך על האם כלל, שהם הבלבולים והדמיונות שנתאחו בהתבוננות שכלך, רק תניחם שילכו להם ולא תרוץ אחריהם ללחום עמם כלל. ועל ידי זה בעצמו תשלחם ותסלקם מאתך, בבחינת 'שלח תשלח את האם' רק 'ואת הבנים תקח לך' (ליקוטי הלכות, שילוח הקן ד, ב).

◆◆◆

ואם כל אלו הדברים נכונים לגבי ההתגברות על מחשבות זרות ורעות, הרי שהדברים נכונים ונוגעים גם ובעיקר לגבי ההתגברות על מחשבות של עצבות ומרה שחורה וחלישות הדעת. כי גם בזה, דרך המלחמה היא, להעלים עין ולהסיט את הלב והמח ממחשבות העצבות והחלישות הדעת, ולהמשיך הלאה בעבודת ה'. ההיפך ממה שמכנה רבינו הקדוש "איבער טראכטן"! ~ שהאדם חושב וטוחן ושקיל-וטרי במחשבתו ולבו את כל מעבריו והרפתקאותיו, אשר כל זה מגביר בלבו את העצבות והחלישות הדעת.

וגם אם עבר מה שעבר, ונפל למקום שנפל, גם כן אין זה נכון לשקוע במחשבות על מעבריו וכו', רק העיקר הוא להעלים עין, ולהמשיך בעבודתו כאילו לא אירע דבר. וכמו שהעיד רבינו הקדוש על עצמו, ו"אמר: כמו שאתם רואים אותי - רצוני לומר שבודאי אתם מחזיקים אותי לצדיק גמור - אף על פי כן, אם הייתי עובר חס ושלוש עבירה גדולה ביותר, אף על פי כן לא הייתה העבירה משלכת אותי כלל, רק הייתי אחר העבירה איש כשר כמו קודם. רק אחר כך, הייתי עושה תשובה. ~ 'האט וויא איר זעהט מיך, איך זאל חס ושלוש עובר זיין דיא גרעסטע עבירה, וואלט דאס מיך גאר ניט אראפ גיווארפן. איך וואלט נאך דעם גיווען אזוי איין ערליכער יוד וויא פריי, דער נאך וואלט איך תשובה גיטאן'" (חיי מוהר"ן, תנג).

◆◆◆

ואכן, עלינו להתפלל ולהתחנן לפני בורא עולם, שירחם עלינו, שנפסיק ללכת בדרך הקלוקלה הזאת, של ריבוי המחשבות, רק נרגיל עצמנו לומר בכל עת "אף על פי כן", ולהמשיך הלאה.

וכאשר מתחנן על כך מוהר"ן תפילות (ח"ב, תפילה מב) [ותוכל לאמרה עתה גם עתה בעת קריאתך]:

"אנא יי, 'חכם לבב ואמיץ כח', אשר החכמה והתבונה עמך לבד, ולתבונתך אין מספר, וכל החכמים כבלי מדע, מכל שכן וכל שכן נבער מדעת כמוני, זכני והורני ולמדני שאזכה לידע באמת שאיני יודע כלל, באופן שאזכה להתחזק על ידי זה בעבודת יי בכל פעם, ולהתחיל בכל עת מחדש, בין בבחינת עליה ובין בבחינת ירידה חס ושלוש, יהיה איך שיהיה, אזכה להתחזק להתחיל בכל פעם מחדש. וכל הדברים שהם רצונך באמת, אזכה לעשותם ולעסוק בהם בשלימות גדול בהתחזקות גדול בלב שלם באמת, ולא יוכל לבלבל אותי שום דבר שבעולם. ולא יוכלו עוונותי העצומים והמרובים מאד להחליש את דעתי חס ושלוש כלל בשום דבר שבעולם.

רק אדע ואבחין ואבין ואשכיל שאיני יודע כלל מה נעשה בעולם, ומה נעשה עמדי, רק כל אשר תמצא ידי לעשות בכוחי דברים שבקדושה בזה העולם העובר, אזכה לעשותם בשלימות, ולהתפלל ולהתחזק ולזעוק ולצעוק אליך תמיד, יהיה איך שיהיה. ולא יהיה כח להדעת והחכמה של הבל לבלבל אותי מהאמת חס ושלוש. רק אזכה לדעת וחכמה ובינה אמיתית, להבין ולהשכיל האמת שרחוק ממני החכמה, ואיני יודע כלל. ואסמוך עליך לבד תמיד באמת, ולא אחשוב מחשבות יתירות כלל (שקורין "איבער טראכטן"), ואתה תעשה עמי כרצונך תמיד, ותגמור עמי חפצי שמים כרצונך הטוב באמת."

יהי רצון שנתחדש בזה, לבלי לחשוב כלל על מה שעובר עלינו, רק פנינו יהיו תמיד מועדות להתקדם הלאה בעבודת ה' בכל מה שנוכל, אמן.

ידידך עוז ...

רמזים ומוסרי השכל היוצאים מסיפורי מעשיות

יחיאל מיכל הלוי חזן

מעשה ח'

והיה לומד ומתפלל תמיד, רק שהיה מרגיש בעצמו שחסר לו איזה חסרון ואינו יודע מהו, ולא היה מרגיש טעם בלימודו ובתפילתו, וסיפר לפני שני אנשים בני הנעורים ונתנו לו עצה שייסע לאותו צדיק. רביה"ק אומר בליקו"מ (ע"ו): וזה בחינת מעלת התקרבות לצדיקים. כי יש בחינת: 'צמאה נפשי', דהיינו כמו מי שהוא צמא מאד, ששותה אפלו מים הרעים. כמו כן גם בעבודת הבורא יתברך, יש בני אדם שהם תמיד בבחינת צמאון, ולומדים ועובדים עבודתו תמיד. והם תמיד בבחינת צמאון, כי נפשו שוקקת תמיד לעבודת השם יתברך, אך שהוא בלא זמן ושכל. כי 'לפעמים בטולה של תורה היא קיומה', כמה שכתוב: 'עת לעשות לה' הפרו תורתך'. וזהו מעלת התדבקות בצדיקים, כי הם עושים גבול וזמן, לבל יהיה בבחינת צמאון.

וע"כ זה הבן יחיד אע"פ שלמד והתפלל תמיד, היה חסר לו את ההתקרבות לצדיק שעל ידו דייקא זוכין לעבודת ה' בשלימות, וע"כ קיים דאגה בלב איש שיחנה - לאחרים, וסיפר לחבריו בני הנעורים, וע"י ששח עם חבריו זכה לקבל מהם עצה טובה לנסוע לצדיק.

♦♦♦

והשיב לו אביו איך אתה בא לנסוע אליו הלא אתה למדן יותר ממנו, ומיוחס יותר ממנו לא נאה לך לנסוע אליו.

בליקו"מ (י' ס"ד) כי יש בעלי גאווה שאינם רוצים שילכו לצדיקים, וזה מה שרואים כאן שהתגאה ואמר הלא אתה למדן ומיוחס יותר - לא נאה לך, זה הכל פגם הגאווה שמרחיקה את האדם מהצדיק.

♦♦♦

ונסעו ובאו אל גשר קטן ונפל סוס אחד והמרכבה נתהפכה וכמעט נטבעו וכו', וכן בנסיעות האחרות היה עוד מניעות: ונודמן כשהיו נוסעים ונשברו שתי הידות.

הנה בתורה ס"ו אומר רביה"ק: ועיקר גדול החשק נעשה על ידי המניעה שמזמנין לו, כי כשאיש ישראלי צריך לעשות דבר הצריך לו ליהדותו, בפרט כשצריך לו לעשות דבר גדול הצריך ליהדותו, שכל יהדותו תלוי בזה, כגון לנסוע לצדיק אמיתי, אזי מזמנין לו מניעה. וזאת המניעה היא בשביל החשק, כדי שעל ידי זה יהיה לו חשק יותר לעשות אותו הדבר.

וזה היה החולשה והחסרון אצל הבן הנ"ל אשר לא התגבר לגמרי נגד המניעות, והוא היה צריך להבין מזה דייקא שמונעים אותו, זה ראייה שצריך להמשיך בנסיעה. וכן אומר שם רביה"ק בהמשך בתורה ס"ו: "וכלל הדברים האלה, שכל מה שהאדם חושק באמת, בודאי יוכל לגמרו ולהוציא מכח אל הפועל, ולא יוכל למנעו מזה שום מניעה ואונס. רק צריך שיהיה החשק גדול מאד, כפי מעלת הנחשק. וזה יוכל להבין מהמניעה בעצמה, שכשוראה המניעה מתגברת ומשתטחת ועומדת לפניו, ומונעת אותו מאד, ידע ויבין מזה, שהנחשק גדול מאד כנ"ל. ועל כן צריך להתגבר, שיהיה לו חשק גדול מאד מאד, כפי הנחשק, וכפי המניעה כנ"ל, ואז בודאי יוכל לגמרו כנ"ל.

וע"י שלא התגבר כ"כ ונכנע לאביו וכו' הפסדנו הגאולה בזמן ההוא וחבל על דאבדן, כמובא בסוף המעשה עיי"ש.

♦♦♦

ואמר לו אביו הלא תראה שאסע עמך ואראה לך שאין בו ממש.

בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו, הוא כבר החליט לעצמו שהצדיק ההוא אין בו ממש וכל הנסיעה היא ע"מ להראות לבנו כדעתו, וע"כ התגרה בו הס"מ ונדמה לסוחר וסיפר להם על הצדיק שהוא קל ובעל עבירה.

♦♦♦

והתחילו הם לדבר מהצדיק שנסעו אליו, השיב להם, זה (בלשון תימה) הלא קל הוא כי אני נוסע עכשיו ממנו ואני הייתי שם שהיה עובר עבירה.

גם במצרים ערוות הארץ, העלילה אשת פוטיפר על יוסף הצדיק (שהוא מידת היסוד) דברי עלילה, וכולם האמינו לה ושמו את יוסף בבית הסוהר, וכן הדרך תמיד שאנשים נוטים להאמין לשה"ר ועלילות על צדיקים אבל באמת שהכל מעשה הס"מ בעצמו.

מעשה ט' (א)

מאחר שהיה בר הבנה יישוב עצמו, מאחר שכבר אני בוורשא למה לי להתקשר עם אלו, אולי יש מקום טוב מהם אלך ואבקש ואראה, והלך בשוק והתחיל לחקור ולשאול על האנשים

שהביאוהו, ואם יש טוב מהם.

בתורה ל' אומר רביה"ק שכל אחד צריך לבקש מאד מלמד הגון וכו' דהיינו רבי גדול מאד, וזה"ק: "כי כל מה שהוא קטן ומרוחק ביותר, צריך מלמד גדול ביותר. שיהיה אומן כזה, שיוכל להלביש שכל עליון כזה, דהיינו השגתו ית"ש, לקטן ומרוחק כמותו. כי כל מה שהחולה נחלה ביותר, צריך רופא גדול ביותר. על כן אין להאדם לומר: די לי אם אהיה מקורב אצל איש נכבד וירא ה', אף שאינו מופלג במעלה, כי הלואי שאהיה מקודם כמותו. אל יאמר כן, כי אדרבא, כפי מה שידע אינש פנפשה גודל פחיתותו וגודל ריחוקו שנתרחק מאד מהשם יתברך, כל אחד ואחד כפי מה שיודע בנפשו. וכמו כן כל מה שיודע בעצמו שהוא מרוחק ביותר, צריך לבקש לנפשו רופא גדול מאד מאד, הגדול במעלה ביותר, דהיינו שיחזיר ויבקש תמיד לזכות להתקרב להרבי הגדול מאד כנ"ל. כי כל מה שהוא קטן ביותר, צריך מלמד גדול ביותר כנ"ל."

וזה נקודה טובה שאפשר להוציא מדברי החכם שלא הסתפק עם אלו, רק חקר אם יש טובים מהם.

♦♦♦

ויישוב עצמו כי היה פילוסוף בר הבנה: מה לי לעבודה זו, הלא העיקר הוא רק בשביל התכלית - לישא אשה ולהתפרנס, עדיין איני צריך להסתכל על זה, על זה יהיה לי פנאי להבא בשנים הבאות, כעת טוב לי להיות משוטט בארץ להיות במדינות להשביע עיני בעולם.

במילים האלו טעה החכם בכמה טעויות, ונפרט כמה מהם: טעות ראשונה טעה בכך שחושב שהתכלית זה לישא אשה ולהתפרנס, דבר זה הוא לא התכלית, לישא אשה זה רק אמצעי לעבודת ה', ופרנסה זה אמצעי לזה, דהיינו שצריך שיהיה לו מעמד פרנסה שיוכל לכלכל את ביתו כדי שיוכל לעבוד את ה', אבל לא ששני אלו שהם אמצעים לתכלית יקראו בשם התכלית!

ועוד טעות טעה שאם זה כדבריו שלישא אשה זוהי התכלית, א"כ מדוע דוחה אותה לשנים הבאות, וכי מה אדם יודע מה יהיה איתו עוד כמה שנים (ואל תאמר לכשאפנה וכו').

ומכאן מוסר לאלו (ב"ה שאין מצוי בין אנ"ש) שחושבים שיתחתנו בגיל מאוחר, ורואים כאן שיה ממש דרכי חכמות מהחכם, משא"כ התם יודע שאם התורה אמרה להתחתן בגיל 18 לא דוחים את זה, ואם הקב"ה מצפה לאדם שיתחתן עד גיל 20, לא מתחכמים נגד ציפייתו של הש"י.

וכן מסקנתו לשוטט במדינות להשביע עיניו בעולם, זוהי ג"כ טעות גדולה כי אומר רביה"ק בתורה ס"ה: כשרוצים להסתכל על התכלית, שהוא כולו טוב, כולו אחד. צריך לסתום את עיניו, ולכוון ההסתכלות אל התכלית. כי אור התכלית הזה היא רחוקה מהאדם, ואי אפשר לראותו כי אם בסתימו דעיניו. שצריך לסתום את העיניים לגמרי, ולסגרם בחזקה מאד, אף גם לדחוס בהאצבע, כדי לסתום לגמרי, ואז יוכל להסתכל על התכלית הזו. היינו שצריך לסתום את עיניו מחיוז דהאי עלמא לגמרי, להעלים עיניו ולסגרם מאד, לבל ילהסתכל כלל על תאוות עולם הזה והבליו. ואז יוכל לראות ולהשיג אור התכלית הזה, שכולו טוב. ואז יתבטלו היסורין כנ"ל, כי עיקר היסורין מחמת שרחוק מהתכלית כנ"ל.

ואכן אח"כ רואים שנעשה חכם גדול ופילוסוף, אבל היה תמיד מלא ביסורים כי אכן היה בתוך הבלי העוה"ז ורחוק מהתכלית.

זיכנו הש"י לילך בדרכי התם הקדוש אשר בע"ה ידובר בו במאמר הבא. ולהתרחק מדרכי החכם והפילוסוף ונזכה לסתום עינינו מחיוז דהאי עלמא אכ"ר.

עמוקה לעומקה

עד לא מזמן, לפני כמה עשורים בלבד, היה קבר רבי יונתן בן עוזיאל מקום להרפתקנים בלבד. רבים מאיתנו עדיין זוכרים כיצד הסתכלו בקנאה בלתי מוסתרת בכל מי שהצליח להגיע לעמוקה, היה זה מבט כמו להבדיל על מי שחזר ממסע ארוך אי שם מתחת להרי החושך.

וכך כך למה? משום שדרך סלולה עדיין לא היתה בנמצא, דרך עפר הראויה למעבר מכוניות גם לא היתה קיימת, משום כך היו כלי הרכב מגיעים עד לנקודה מסויימת בגובה ההר, משם היו הנוסעים נאלצים לצעוד במשך שעה ארוכה במורד ההר התלול עד שהגיעו למצבה הקטנה שניצבה לה אי שם בבקעה עמוקה בין ההרים.

אולם אפילו ספר תורה שבהיכל תלוי במזל, וכך באה לה ביום מן הימים הסגולה הידועה למצוא זיווג הגון. להלן נאריך אי"ה במקורה של סגולה זו, אולם אין ספק שהסגולה ש"התגלתה" לפני כמה עשורים בלבד, חוץ מהזיווגים שהביאה בכנפיה, הביאה היא גם מתנה למקום, ובגינה החלו אלפים ורבבות לפקוד את הציון הקדוש במשך כל שעות היממה, ארגון 'קדמונינו' בנה היכל גדול ומפואר, כביש גישה חדש ומשוכלל נסלל, קווי חשמל ומים נמתחו לאורך קילומטרים עד שכיום בימי ערב ראש חודש אי אפשר למצוא מקום חניה פנוי בכל הרחבה הענקית שלמרגלות הציון.

כשמו כן הוא

"עמוקה" זהו השם המעניין שקנה לו היישוב היהודי העתיק ששכן בימי התנאים בבקעה מרהיבה זו, וכפי שמציינים כמה מהנוסעים שאכן זו הסיבה לקביעת שם זה, היות וכל החפץ להגיע למקום עליו לעלות במעלה ההרים הגבוהים ומשם לרדת ולרדת עד שהוא מגיע לבקעה המסתתרת לה בצילם של הרי הגליל העליון הנישאים.

וזה לשונו של רבי משה באסולה: "באנו לעמוקה, מקום כשמו כן הוא – עולים להר גבוה מאד, ואחר כך יורדים בעמק". וכך גם כותב הגר"ר ישעיה הורביץ (אבי הרה"ח ר' שמואל) בספרו עדן ציון: "סמוך לצפת"ו בצפונה יושבת עיר עמוקה (בזוה"ק פנחס רל"ג 'כפר עקימון' וכ' בזוהר החדשים בניצוצי אורות שזה כפר עמוקה ע"ש) שנקראת כן עד היום, וכשמה כן היא בעמק גדול היא, מוקפת הרים גבוהים מכל צד והעיר כבמצולה".

מדבריו משמע שהעיר מוזכרת כבר בזוה"ק, ויש אומרים שיתכן והיא גם נזכרת בתוספתא (ב"ק ח, י) כ"כפר עמאייק", וכן בגמ' תענית (כא.) "כפר עמיקון". (מתוך הערה בספר מקומות קדושים וקברי צדיקים בגליל). ואכן ככל הנראה מהממצאים שנמצאו בשטח, התקיים כאן יישוב יהודי עוד מזמן המשנה

במשך השנים התנכלו הערביים לקבר הקדוש שעמד במקום שומם ונידח והרסו אותו מדי פעם כשאנשי צפת משתדלים מדי פעם לשפצו ולסיידו מחדש, כפי שמציין בספר עדן ציון: "סמוך לכפר לפני המורד לעומקו של העמק יש שם ציון בנוי של אבנים ועליו אילן גדול עב ויפה ושם קבור יונתן בן עוזיאל. עכשיו אין כבר האילן כי תלשוהו בני הכפר וגם הרסו הציון הק' וש"ב הרה"ג ר"ד זילברמן תיקן הציון הק' מחדש". ואכן בספר מירון (יוסף הגלילי עמ' 92) מעיד כי בשנה אחת באמצע ה"כליזמרים" בליל ל"ג בעומר בציון רבי יוחנן הסנדלר הכריז רבי בערל זילברמן על מגבית לחידוש ושיפוץ קברו של ריב"ע בעמוקה.

עוד דבר פלא יש לציין כי בשנת תשל"ט כאשר ארגון קדמונו ערכו במקום שיפוץ נרחבים והכשירו את המקום לקליטת אלפי המתפללים, חפרו בזהירות רבה מסביב למצבה הישנה ומצאו כי היא עומדת בבסיסה על ארון הקבורה העתיק שלפי סגנונו הוא מתוארך לזמן התנאים. (ראה תמונה). בהשגחה פרטית שמעתי זה עתה בשם הרב מנשה אייכלר שסיפר בל"ג בעומר דהאי שתא כי כשבנו את המצבה החדשה הוא השתדל שאחת הפינות של הארון העתיק יבלוט החוצה כדי שיוכלו לגעת בקבר עצמו. (כיום לאחר שציפו את הקבר בשיש כנראה שכבר אי אפשר להבחין בזה).

סגולת השידוכים

קבר רבי יונתן בן עוזיאל בעמוקה קנה לו את עיקר פרסומו אודות לסגולה הבדוקה והמנוסה להושיע בזיווגים הגונים לכל מעוכבי השידוכים שהגיעו למקום בהמוניהם ורבים מהם ראו כאן ישועות פלאיות. ככל הנראה גרמה סגולה זו שזרם הבאים למקום יגדל משנה לשנה והיא זו אשר גרמה לפיתוח המקום בצורה דרמטית כל כך בשנים האחרונות.

אך אם נבדוק במקורות נראה שעד לפני עשרות שנים בלבד אין שום זכר לסגולה זו, ורק בשנים האחרונות שמענו וגם מצאנו בספרים שונים רמזים שונים לכך. תוך כדי כתיבת המאמר שמעתי מהרה"ח ר' יעקב מאיר שכטר שליט"א כי לפי זכרוננו נובעת הסגולה מכך שהמקום היה קשה להגעה ומי שכן הגיע למקום היו בחורים שראו ישועות בענין זה ומני אז נקבעה הסגולה. דברים אלו עולים בקנה אחד עם סיפור בלתי ידוע ששמעתי מבני משפחתו של הרה"ח ר' שמואל הורביץ, המתפרסם כאן לראשונה:

והתלמוד. בין חורבות עמוקה העתיקה ישנו מקוה מים המשמש בימינו כמקוה טהרה מידי פעם למתפללים הבאים לעמוקה בפרט לקבוצות המנסות להסתופף באתרא קדישא הדין בשבת קודש. לדברי הספר הנ"ל מדובר בחורבות של בית כנסת עתיק ואולי אפילו שני בתי כנסת, שמקומם המדויק עדיין לא אותר.

עם זאת נשתמרה בידינו עדות מפליאה מלפני כשבע מאות שנה, (שנמצאה בגניזה הקהירית ומובאת בספר הנ"ל) כי המקובל רבי שם טוב גאון הספרדי ביחד עם כמה נדיבים איטלקים בנה על קברו של רבי יונתן בן עוזיאל "ציון יפה עד מאד, אבני גזית, והוא בנין חדש". זהו התייעוד הקדום ביותר הקיים המפרט שיפוץ של קבר הצדיק. כמאתיים שנה לאחר מכן, בשנת רפ"א לערך מעיד רבי משה באסולה כי עדיין קיימים בכפר כששים בתים, והבנין החדש כנראה התמוטט ונשאר רק גדר גדול "מרזב" של אבנים מסביב. בעל אדמת קודש (לפני כמאה וחמישים שנה) מספר כי בימיו קיימים במקום רק שלשה בתים ומשפחה אחת של ערביים מערבים (מארץ אלג'יר) יושבת שם, ובספר עדן ציון מציין כי "כעת היא כפר נטוש שברחו התושבים ממלחמת השחרור". וכך הוא המצב עד היום הזה, מלבד הכפר היהודי "עמוקה" הבנוי במעלה ההר במרחק כמה ק"מ מהקבר.

לקדושים אשר בארץ

לעמוקה. (בעת כתיבת המאמר ניסיתי לאתר כמה זקנים ששמעתי עליהם שהיו מאותם בחורים או כאלו שזוכרים את הסיפור, אולם העליתי חרס בידי, אם ישנו אחד מן הקוראים היודע יותר פרטים או שמות, אשמח מאוד לשמוע ממנו).

יתכן מאוד שאכן מאוד נסיעה זו עלתה וצצה הסגולה הזו, ואלו הם המקורות המועטים שהצלחתי בס"ד לקושש:

(א) המקור המודפס הראשון מציאתי בספר "ענף עץ אבות" (שהודפס בשנת תשל"ב ע"י רבי שלום גפנר ז"ל עמ' לב) והוא מציין "אומרים ששם סגולה לשידוך מי שהולך שם".

(ב) בספר "מורה דרך" שחובר ע"י הרה"ח ר' יצחק טשינגל שליט"א בשנת תשל"ג, וכדאי להעתיק דבריו כדי לקבל מושג כיצד היתה אז הגישה לציון: "יורדים דרך שביל צר ותלול, חוצים את הנחל ועולים ממול, אחר מרחק מה מגיעים למצבת יונתן בן עוזיאל. המצבה מסויידת ונראית היטב מהשביל ממול. בקרבתו קבור צדיק בשם דמן מוקרט. בימינו הבחורים נוהגים להתפלל על קברו של ר"ב"ע, ולפוס צערא דאורחא - אגרא". כלומר, שהיות והדרך היא קשה מאוד לכן השכר לבחורים הוא בהתאם שימצאו את זיווגם (הנקרא דרך). הדבר מתחבר לסיפור הנ"ל עם רבי שמואל הורביץ, שברצונו לשכנע את הבחורים לצאת לדרך הקשה הבטיח להם שימצאו את זיווגם בזכות זה.

(ג) שנה לאחר מכן בשנת תשל"ד יצא לאור ספר "טובה ראייתה" ע"י "ישיבת קודש הלולים" ומעוטר בהסכמת הרה"ק רמ"מ מלעלוב זצ"ל, וכך כותב (עמ' קכ"א): "אומרים בשם ר' חיים יחיאל מיכל ליכטנשטיין ז"ל (נפטר ז' אדר תשכ"ה - מצאצאי ר' הילל מקאלאמיי זצ"ל) שהתפלה אצל קבר ר' יונתן בן עוזיאל מסוגלת לשידוכים". ר' מיכל זה נמנה בין אנ"ש חסידי ברסלב והיה מארגן אוטובוסים למירון ושאר קברי צדיקים בכל עת מצוא. (ידידנו משכבר הימים הר"ר יחיאל מיכל ליכטנשטיין מארה"ב הוא נכדו הקרוי על שמו). ומהיכן ידע ר' מיכל הסגולה? בסייעתא דשמיא ממש לפני ירידת הגליון לדפוס פגשתי אחד מאנ"ש ששמע מהרה"ח ר' שמואל צציק כי ר' מיכל הצטער כי הציון בעמוקה שומם ואף אחד אינו מגיע למקום עקב הקושי, אי לכך נועץ עם הרה"ח ר' פייבל (ב"ר יונה) לבל והוא זה שסיפר לו על הסגולה. לענ"ד יתכן גם לומר כי רבי שמואל הורביץ שמע מר' מיכל על הסגולה ולכן הבטיח לבחורים מה שהבטיח...

היה זה בתקופה מסויימת בה הגישה והמיקום המדוייק של קבר ריב"ע לא היו ידועים לכל ולא היה מי שיחרף נפשו ויצא לחיפושים בין ההרים למצוא את המקום. רבי שמואל הורביץ שהתגורר אז במירון פנה כמה פעמים לבחורים צפתיים וירושלמים שייצאו איתו לדרך הארוכה, בהסתמכו בעיקר על תיאורי אביו בספר עדן ציון שהמקום רחוק כשעה וחצי הליכה מצפת וכו', אולם לא מצא שום בחור שיסכים להרפתקאה מסוכנת כזו. יום אחד כאשר נמצאו במירון בחורים מבוגרים פנה אליהם רבי שמואל והבטיח להם נמרצות, שמי שיצטרף איתו לחיפושים אחר הקבר, זכות התנא הקדוש יגן עליו שימצא את זיווגו תוך שנה!!!

עשרים בחורים נתנו את הסכמתם לצאת למשימה המסוכנת ושמתו של רבי שמואל לא ידעה גבולות, מבלי לאבד זמן יצאה החבורה לדרך. הרבה מסירות נפש הראו הבחורים, החבורה צעדה שעות על גבי שעות במקומות הרות סכנה, טיפסו על צוקים מפחידים מבלי להרתע ממה שאורב להם, מפגשים עם נחשים ועקרבים כבר הפכו לדבר של מה בכך, לעומת סכנת ההחלקה שפירושה ריסוק אברים על אתר. בעיצומם של החיפושים הקדחתניים הגיעו המחפשים לתהום שבין ההרים ופה עצר רבי שמואל בפתאומיות כהלום רעם, החבורה כולה עצרה אף היא, נשימתם נעתקה - - -

לתדהמתם הגדולה עמד לו בשלוח - במרכזו של העמק - הקבר בשלמותו! שמחתם פרצה בסערה, באופן ספונטני השתלבו הידיים, והרגליים התרוממו בריקוד סוחף של הודיה לה'.

עבר אך זמן קצר מאותו מאורע והקול עבר: אחד הבחורים המשתתפים, בן ארבעים - התאסר! כמה שבועות לאחר מכן עוד שניים מהבחורים הותיקים אשר כבר כמעט אמרו נואש התאסרו שניהם באותו לילה! כעת כבר הפך הדבר לשיחת היום, כבר הבינו שמהו פה אומר "דרשני", כאן העיר מישהו שגם שני אלו היו במאתרים את ציונו של רבי יונתן. נו, צירפו אנשים אחת לאחת והסיקו את המסקנה המתבקשת, הוי אומר: ציונו של רבי יונתן סגולה היא למציאת הזווג. והאמת אמרו כי עם מלאות השנה למציאת הקבר התאסרו כל הבחורים ללא יוצא מן הכלל.

ורבי שמואל עצמו, כגדלותו כן ענוותנותו, הוא סיפר לבני משפחתו על עלילות חיפוש ומציאת הקבר, אך אודות ההבטחה שהתקיימה לא סיפר מאומה, את זאת נודע לנו על ידי כמה מאותם בחורים שנושעו במסע המפרך

ולכן גם אם נאמר שנפלה טעות בהעתקה לא הועלנו כלום. השערה אחרת מופיעה בספרו של הרב הרצברג, שיתכן ומוקרט הוא "בנו של ישעיה הנביא", היות ומצאנו את אחד הנוסעים (רבי יעקב בן נתנאל) שמציין כי ליד יונתן בן עוזיאל קבור בנו של ישעיה הנביא.

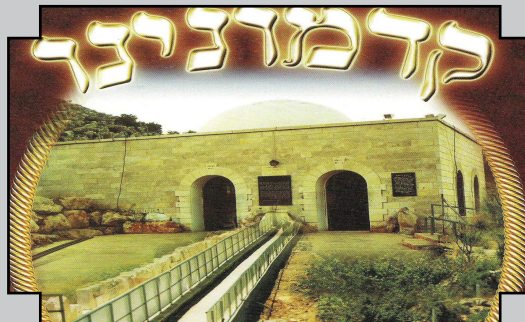
כך או כך, מי שמגיע כיום לעמוקה מוזמן לעצור כמה עשרות מטרים לפני שמגיעים לחניון, ושם בצד ימין של הדרך, מטרים ספורים מהכביש ישנם כמה אבנים צבועים בכחול, אותם ציינה אגודת 'אהלי צדיקים' (הרב הרצברג והרב גבאי) כקברו של מוקרט ודלא כפי המסורת שמסר הרב זילברמן כנ"ל. בספרו מסתמך הרב הרצברג על מפה בריטית משנת תש"ב בה מצויינים 2 קברים בעמוקה, האחד הוא כמובן קברו של ריב"ע והשני הוא ככל הנראה מוקרט. וכפי שכבר כתבנו כמה פעמים שברוב המקומות בהם ציינו הערבים קברים קדומים מדובר בקברי צדיקי ישראל, ובפרט בעמוקה שלפי השמות הערביים עצמם מדובר בצדיקים "זרים" ולא מוסלמים בכלל, דהיינו יהודים.

לאחר עיון מדוקדק במפה העתיקה והמציאות בשטח נראה אמנם כי הצדק עם הרב הרצברג: א) משום שהציון המכונה "אל עג'אמי" יוצא במדויק היכן שהוא ציין את מוקרט. ב) בביקורי במקום היה ניתן להבחין כי היה שם מבנה ישן ויסודותיו עדיין קיימים. ג) בגלילות ארץ ישראל מפורש כי מדובר במצבה ולא במערה. אמנם מלשון מוהרנ"ת הכותב: "מוקרט הקבור יחד עם יונתן בן עוזיאל" משמע קצת שהוא קבור ממש ביחד עם ריב"ע. אולם נלענ"ד כי מדברי מוהרנ"ת אי אפשר לקבוע מסמרות בדבר, שכן לא היתה כלל כוונתו לציין את מקום קבורתו, אלא היות ומדובר בצדיק עלום שאינו מוזכר בכל התורה, והמקור היחיד הוא בסדר הדורות, הוצרך מוהרנ"ת לציין כסימן שמדובר באותו הקבור ליד רבי יונתן בן עוזיאל אבל יתכן שהוא קבור בסמיכות מקום ולא ממש יחד וכפי שמשמע מלשון בעל סה"ד עצמו שיש לו מצבה בנפרד.

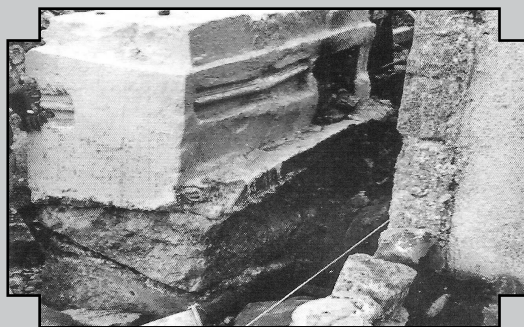
זכות התנא רבי יונתן בן עוזיאל והצדיק מוקרט יגן עלינו להוושע בכל משאלות לבנו לטובה ולברכה אכ"ר.

שמות הצדיקים שחיבר מוהרנ"ת מברסלב (סוף אות מ'): "מוקרט הקבור יחד עם יונתן בן עוזיאל" אשר אין ספק שמקורו קדוש מסדר הדורות הנ"ל, שמשם לקח מוהרנ"ת חלק גדול משמות הצדיקים. ונראה כי דעת מוהרנ"ת שמדובר בתנא או אמורא ולכן העתיקו בשמות הצדיקים בשמות התנאים והאמוראים. מלבד זאת אין שום אזכור לשם זה בכל התורה כולה!!!

והפליאה גדלה שבעת"ם, לאחר שבדקתי במקור עצמו בספר גלילות ארץ ישראל, ושם כתוב בזה הלשון: "עמק הנקרא עמוקה ושמה נקבר יונתן בן עוזיאל בעל התרגום, עוד צדיק אחד הנקרא דמן מוקרט ז"ל. ועליו מצבה ואילן גדול עם פירות יפים ומתוקים ונקראת סבריאן" ואם אמנם מצאנו תנא בשם רבי יוסי דמן יוקרת (המוזכר בנפרד בגא"י ואין לומר שלכך כוונתו), הרי לא מצאנו "דמן מוקרט".

היכל הציון בשער ספר קדמונו

המצבה הישנה על גבי הארון העתיק שנחשף בשנת תשל"ט
התמונה מתוך ספר מקומות קדושים וקברי צדיקים בגליל

ציון מוקרט בגמר בנייתו לפני כמה שנים. כיום נחרב ע"י אלמונים וניכרים רק אבנים בצבע כחול

ד) בספר נעימות החיים (ר' חיים גרוס תשס"ד עמ' כ"ז) מביא שני רמזים לדבר בשם ה'פני מנחם' מגור: א) בדרך בדיחותא שפעמים רבות שידוכים מתעכבים או נמנעים עקב אשר המועמדים לשידוך "גאוותם שחקים" ועיניהם גבוהות "כעוף הפורח", והיות שמצינו בגמ' (סוכה כח.) על התנא ריב"ע בשעה שיושב ועוסק בתורה כל עוף שפורח מעליו נשרף, הרי שגם ההשתטחות על קברו הקדוש שורפת את גבוהות הלב וגבוהות העינים ומכוין שמשפיל דעתו זוכה לישועות. ב) היות שבכדי להגיע לקבר צריך לרדת לעמוקה, אולי מרומז בדברי הגמ' (יבמות סג.) "נחית דרגא ונסית איתתא"...

ה) ואען אף אני את חלקי רמז נאה ששמעתי לפני שנים רבות, בגמ' יבמות (יז.): "מאי הרפניא אמר ר' זירא הר שהכל פונין בו. (פירש"י: כל פסולין שאין מוצאין אשה פונין והולכין שם) אמר רבא: והיא עמוקה..." (אמנם המושך דברי רבא הם שהיא עמוקה כשאלו וכמובן שאין כוונתו על הכפר עמוקה, אבל עכ"פ מידי רמז לא יצאנו).

והאמת ניתנת להאמר, שגם אם לא נמצא שום מקור לסגולה זו, אין מקור חזק יותר מהמציאות בשטח, וכאשר אלפים מספרים שהסגולה עזרה להם, זהו המקור האמין והמוסמך ביותר...

מי הוא מוקרט?

סיפר לי הרה"ח ר' נד"ש שליט"א כי הוא זוכר שכאשר היו יורדים לעמוקה עם הרב בערל זילברמן ז"ל (שקיבל את המסורת העתיקה מזקני צפת לדורותיהם) היה נעצר באמצע הירידה הרגלית ומצביע על מערת קבורה עתיקה בעלת פתח מרובע, ששם קבור הצדיק "מוקרט". (עוד לא היתה לי ההזדמנות להגיע לשם עם הרה"ח הנ"ל ולבדוק מקרוב).

מיהו הצדיק הזה לא ידוע לנו עד היום. רבות השקעתי בחיפוש אחר עקבותיו של מוקרט, שלחתי את השאלה לתלמידי חכמים מובהקים ונעזרתי כמובן בכל המאגרים התורניים הקיימים, אצל כולם היתה התשובה אחידה: הוא מוזכר בשני מקומות בלבד, המקור הראשון והיחיד הוא ספר "סדר הדורות" בשם "גלילות ארץ ישראל" הכותב לאחר שמזכיר את קבורת רבי יונתן בן עוזיאל בעמוקה: "ועוד צדיק אחד שמו מוקרט ועליו מצבה", והמקור השני הוא הספה"ק

חידושים וביאורים בתורה הזמנית

תורה כ"א "עתיקא טמיר וסתים"

הר"ר מרדכי רובינפיין

בסעיף א': "אבל להגיע לבחי' שפע אלוקי א"א אלא שיקדש פיו וחוטמו וכו' והם שבעת הנרות".

מדוע נקראים שבעת נקבי הראש בשם נרות? ידוע כי נר תפקידו הוא להאיר ולעשות מחושך אור להורות הדרך ולהאיר בכל ענינו, נמצא יוצא מדברי רבינו שהשי"ת שולח את האדם בעוה"ז עם שבעה נרות שיאירו לו ויורו לו הדרך בכל חיי העוה"ז. זאת ועוד שע"ז הוא זוכה לשפע אלוקי, שכל המכונה בשם קדם, וע"ז שלהבת הלב עולה מאליה.

ואפשר לומר עוד בס"ד ע"פ דברי רבינו בס' ער"ה וז"ל שם: "כשנסתלק האדם אם היא נשמה גדולה יקרה בעיני השי"ת נותנין לו להיות מחפש בגנויא דמלכא שיחפש ויקח מה שירצה מגנוי המלך ית' וזהו תכלית תענוגי עוה"ב. ולחיפוש צריכים נרות, והמצוות הם הנרות שעל ידם החיפוש, אבל יש צדיק שגם בעודו החיים מחפש בגנוי אביו" עכ"ל והיינו כששומר את הנרות זוכה על ידי זה לשפע אלוקי שגם בחיים יכול לחפש עם הנרות בגנוי דמלכא כל תענוגי עוה"ב וכו"ל.

"להגיע לבחי' שפע אלוקי הנ"ל א"א אלא שיקדש את פיו וכו' שישמור א"ע מלהציא שקר מפיו". אפשר לומר ע"פ דברי רבינו בספר המדות (אות אמות) וז"ל: "מי שרוצה לדבק את עצמו בהשי"ת עד שילך במחשבה מהיכל אל היכל ויראה את ההיכלות בעיני השכל ישמור עצמו מלומר שקר אפי' בטעות". והיינו כמ"ש כאן שע"י שישמור עצמו משקר יאיר לו הנרות וזוכה לשפע אלוקי, שכל המכונה בשם קדם.

"ויעצים עיניו מראות ברע" וכו'. אפ"ל עם דברי רבינו בתורה רנ"ד שכתב בזה"ל: "עינים הם דברים עליונים וגבוהים מאד והם רואים תמיד דברים גדולים ונוראים, ואם היה האדם זוכה לעינים כשרים היה יודע דברים גדולים רק ממה שעניו ראות תמיד" עכ"ל. והיינו דע"י שישמור הנרות הם העיניים יוכל לראות דברים גדולים ונוראים כנ"ל שזה מתפקידו של הנר להאיר בחשך ולראות לאורו, וגם ע"י ממילא משיג השגות חדשות שכל אלוקי המכונה בשם קדם שע"י נטלה לבו. ובתורה קנ"ו וז"ל: "ע"י שנטלה לבו נטהר הלב וכשיש לו טהרת הלב אזי זוכה לדבר בכל פעם דיבורים חדשים שהם בחי' רוח הקודש, שתנועת השכל מוליד חום בלב" עכ"ל. היינו ע"י שזוכה להשגת הדעת הקדוש ע"י קדושת שבעת הנרות ע"י זוכה שתהא שלהבת הלב עולה מאליה, רבינו מפרש לנו הפסוק שהשי"ת כביכול מבקש מכל אחד ואחד לשמור על שבעה הנרות שחנן אותנו, כדי שזוכה לשפע אלוקי המכונה בשם קדם, שע"י נזכה לשלהבת הלב שיעלה מאליה.

ואיתא במדרש (פ' ראה פ"ד) שהשי"ת אומר: "נרי בידך ונרך בידך, אם שמרת את נרי אני משמר את נרך" ומביא הכתוב נר ה' נשמות אדם. והנשמה נקרא נר והמצוות נקרא נר וכמ"ש 'כי נר מצווה'. ואפשר לפרשו ע"פ דברי רבינו"ל דכשאנו נשמור שבעת הנרות וכמו שפירש לנו רבינו"ל, ע"י ישמור לנו הנשמה מנרתא דא רישא, וזוכה ע"י לשפע אלוקי ומביא הכתוב כי אתה תאיר נרי.

ועם דברי רבינו אפ"ל עוד מדרש (פ' בהעלותך פ"ה) עה"כ ויקריבו נשיאי ישראל: "כל הנשיאים הקריבו חוץ מגשיאוי של לוי, והיה אהרן אומר אוי לי שמא בשבילי אין הקב"ה מקבל שבטו של לוי, אמר לו הקב"ה למשה אמור לאהרן אל תתיירא, לגדולה מזו אתה מתוקן, לכך נאמר דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלותך את הנרות, הקרבנות כ"ז שביהמ"ק קיים נוהגים אבל הנרות לעולם אל מול פני המנורה יאירו" עכ"ל המדרש. ועמדו כבר גדולי המפרשים

על המדרש הזה שהנרות נוהגות לעולם, דהלא בזמן שאין ביהמ"ק אין מנורה. והרמב"ן עה"ת פירש דהיינו נר חנוכה שעל ידה ממשיכין האור לעולם, עכ"ל. וכן פירש המג"א בס' זית רענן (על הילקוט) ומביא שם הפסוק להעלות נר תמיד לעולם, ואמר על המנורה הטהורה יערוך את הנרות שלא יערוך אלא על המנורה הטהורה, וציוה שיהיו שבעת הנרות כולן דולקות לדורות, זה קאי על הנרות שבת ויו"ט וחנוכה שבזה ממשיכין אור ביהמ"ק בתוך גלותינו, וזהו הנרות לעולם עכ"ל. ולפי"ד רבינו בתורה כאן אפ"ל עוד, דהנרות נוהגות לעולם כפשוטו, שאנו מצווים לשמור השבעה נרות דהיינו האזניים העיניים והחוטם והפה שתהא שלהבת הלב עולה מאליה, וזכה מוכן המדרש הקרבנות כ"ז שביהמ"ק קיים אבל הנרות לעולם.

זכינו ה' לשמור על שבעת הנרות וזוכה לשפע אלוקי שכל המכונה בשם קדם וע"י נזכה שתהא שלהבת לבנו עולה אמן ואמן.

הר"ר אברהם שלום שישא

עניני "חג השבועות" הקשורים לתורה כ"א

א. נעורים כל הלילה בשבועות. לפי המובא בספ"ה ק"י יש ללמוד בליל שבועות 'שבוע' לימודים והיינו תורה, נביאים, וכתובים, משניות, גמרא, מדרש, סודות התורה. (ראה בזה בשו"ת מקדש ישראל (הארפענעס) לחג השבועות סי' ט"ז-כ). ואפ"ל שמרמזים נגד "שבעת הנרות", ולומדין כל זה עם 'הפה' שהיא כלליות שבעת הנרות כמובא בליקוה"ל (הל' אפטרופוס הלכה ב', ג'). ובהל' משא ומתן (ה"ד ו') כותב מוהרנ"ת שע"י שנעורים כל הלילה בשבועות מתקנים את העיניים יעו"ש. ובהל' בה"ר (ה"ד מ"א) כותב: שע"י שנעורין בליל שבועות זוכין לברר המדמה שהוא בירור האמונה ע"ש. וידוע (ראה ליקו"ע אמונה י"ז) שא"א לבוא לאמונה רק ע"י אמונת צדיקים, וזה בחי' 'קדושת האזניים' שהוא אמונת חכמים כמוב"פ. והרה"ק רא"צ מקאמרנא זצ"ל כותב: שע"י שנעורין כל הלילה ולא מדבר שום דבר חול עד אחר תפלת מוסף הוא מסוגל ליראת ה' לכל השנה (הובא במחזור שערי אפרים בסופו), והרי זה בחי' 'קדושת החוטם' המוב"פ, הרי לנו קדושת שבעת הנרות שזוכין ע"י שנעורין בלילה זו ולומדים תורה הק' וכו"ל.

בהל' בה"ר (שם) כותב מוהרנ"ת: שבשבועות שאז זוכין לקבלת התורה שהוא בחי' המשכת 'רוח הקודש' על כל ישראל ע"ש, וזה א"ש להמוב"פ ששפע אלוקי זהו בחי' רוח"ק.

והשפת אמת (לשבועות דף ט"ז ע"ב) כותב: שענין המנהג ללמוד בליל שבועות הוא בחי' יריב חכמתא לחכימי יעו"ש, וא"ש להמוב"פ שהמקבל צריך להיות חכם כי הקב"ה ירב חכמתא לחכימי.

ב. ניצולים מחרת. מובא בהרבה ספרים (ראה שו"ת מקדש ישראל הנ"ל סי' י' ובליקוה"ל הל' משא ומתן ה"ד) שסגולת הניעור כל הלילה שניצל מחרת יעו"ש, וידוע שעונש כרת הוא שמת בלא בנים רח"ל, ולפי המוב"פ שע"י שפע אלוקי - אור הפנים ניצל מעונש הנ"ל א"ש שבליל שבועות דייקא שזוכין לשפע אלוקי כנ"ל זוכין להנצל מעונש כרת.

ג. מקוה של שבועות. בליקו"מ (ח"א תורה נ"ו, ז') מבואר שמקוה של שבועות הוא בחינות שכל ודעת עליון ומושיע מכל הצרות וכו' עיי"ש. ולפי המוב"פ עה"פ נחמו נחמו עמי שכל הצרות והיסורין אינו אלא לפי חסרון הדעת, וכשנשלם הדעת אזי נשלם כל החסרונות א"ש הקשר.

ד. קריאת אקדמות. בליקוה"ל (הל' חג השבועות ה"ב, ב') כותב: שקורין אקדמות שנתקן בלשון תרגום כדי להעלות התרגום ללשון ק"ע, וזהו תיקון הברית כמבואר בתורה י"ט יעו"ש. ובהל' סוכה (ה"א) מקשר מוהרנ"ת תורה כ"א לענין תיקוה"ב יעו"ש, וא"ש. ובשיחות הר"ן (רנ"ו) קורא רבינו"ל ל'האקדמות' שיר של חשק יעו"ש, 'חשק' ר"ת ח'כמה ש'פע ק'ודש, והוא כמוב"פ ששפע אלוקי הוא רוח חכמה הבאה מקודש יעו"ש.

ה. אכילת מאכלי חלב דבש ומצה בחג השבועות. ידוע מה שכתב המג"א הטעם של מאכלי חלב בחג השבועות הוא ענין של דם נעכר ונעשה חלב (ראה באה"ט סו"ס תצ"ד ובליקוה"ל חג השבועות ה"ב, ב') וא"ש להמוב"פ

ענין של דם נעכר ונעשה חלב. ויש נוהגין לאכול בחג השבועות 'דבש' ע"ש הכתוב 'דבש וחלב תחת לשונך'. (ראה בשו"ת מקדש ישראל סי' ע'), ואיתא בחת"ס (דרשות חת"ס דף ד' טו"ד) דבש ר"ת ד'יעה ב'ינה ש'כל, והיינו שלימות הדעת שזוכין ע"י שפע אלוקי וכמוב"פ. ויש נוהגין לאכול מצה בחג השבועות (כל בו סי' נ"ב), ולפי המובא בליקו"מ (תורה נ"ו, ח') שמצה הוא דעת גדול א"ש להמוב"פ ענין שלימות הדעת.

ו. **חידושי תורה בחג השבועות.** ב'מועד לכל חי' (פלאגי') כותב: שסימן טוב על כל השנה לחדש בתורה בחג השבועות, וגם היו נוהגין לדרוש בחג השבועות (ונקרא קרעפלעך דרשה), וכן אצל רביז"ל היה אחד מהזמנים הידועים באמירת תורה בחג השבועות, ולפי המוב"פ מענין עם סגולה שהי"ת לקח אותנו לעם סגולתו (וזה היה בזמן מתן תורה), ומי שזכה להבין את הסגולה היושר לגלות הסגולה לעם סגולה להטיב מטובו לאחרים א"ש הקשר.

ז. **אמירת תהילים בחג השבועות.** ידוע המנהג של בני ישראל לומר כל התהילים בחג השבועות (וכמ"ש בספר 'בן איש חי' פרשת במדבר אות ו' ובספר 'ימי שמואל') שבו נפטר דוד המלך ע"ה. וראה בליקוה"ל (הל' ק"ש ה"ה ט"ו) שכלל העצות כלולים בספר תהילים שהם חסדי דוד הנאמנים וכו' היינו לצעוק תמיד להי"ת יהיה איך שיהיה וכו' יעו"ש, ולפי המוב"פ מענין יפה צעקה לאדם בין בתפלה בין בתורה א"ש, וכן א"ש בפרשת יתרו 'וענו כל העם יחדיו ויאמרו כל אשר דבר ה' נעשה' וידוע שענייה היינו בהרמת קול (ראה רש"י פר' כי תבוא עה"פ וענית ואמרת).

ח. **ביטול הבחירה בשעת מתן תורה.** בגמ' שבת (פ"ח) 'בשעה שאמרו ישראל נעשה ונשמע ירדו שיישים רבוא מלאכים ונתנו שתי עטרות "בראש" כל אחד ואחד' ע"י"ש, ולפי המוב"פ על מאחז"ל "ועטרותיהם בראשיהם" שהיינו המקיפים יכנסו לפנים בתוך המוחין ואז יצא מוגדר אנושי ויעלה לגדר מלאך ויתבטל הבחירה ע"י"ש, וזוה א"ש מאחז"ל עה"פ (תהילים פ"ב) 'אני אמרתי אלוקים אתם' שבשעות מ"ת היו בחי' מלאכים (ראה רש"י שם, ובגמ' ע"ז ה' ע"א), ולפי הנ"ל א"ש שזכו לב' עטרות בראש דייקא שהוא בחי' ביטול הבחירה ועלו לגדר מלאך וכו"ל.

וגם א"ש מש"כ רביז"ל (בתורה רס"ו) ששבועות וסוכות הם אחד, ולפי המוב"פ א"ש כי סוכה היינו שפע אלוקי. ולפי המוב"פ מענין ש"ע נהורין של אור הפנים, אפ"ל 'ש"ע' הוא ר"ת ש'בועות ע'צרת, והיינו שבתורה הק' נקרא החג בשם 'שבועות' ובחזו"ל נקרא בשם 'עצרת' (ראה בספה"ק קדושת לוי לחג השבועות בענין זה).

וגם א"ש המנהג שאומרים בליל שבועות (בתפלת ערבית) מזמור 'הבו לה' בני אלים' וכו' שהם בחי' שבעה קולות שאמר דוד על המים המוב"פ. והאריז"ל בספר הליקוטים (פרשת בהעלותך סי' י"א) כותב בא"ד: הקנה המוציא את הקול, שבעה קולות, שהם (תהילים כ"ט) קול ה' בכח, קול ה' בהדר וכו', קול ה' על המים וכו' שהם פנימיות המוחין דזו"ן, ולסוד קנה זו דבינה נאמר עליו עולם הבא אין בו לא אכילה ולא שתיה וכו', כי שם הם בסוד שבעה קולות לבד עכ"ל. ולפי הנ"ל שבמ"ת זכו בני' לביטול הבחירה וכו', ורביז"ל מביא הגמ' בברכות צדיקים יושבים ועטירותיהם 'בראשיהם', שהוא ענין ביטול הבחירה ע"ש, ותחילת סוגיית הגמ' שם הוא: עוה"ב אין בו אכילה ושתייה וכו' וא"ש הקשר לז' קולות שאמר דוד על המים שמרמז על ביטול הבחירה וכו"ל. וראה בליקוה"ל הל' תפלת ערבית (ה"ד י"ח) שהם בחי' הקולות של מתן תורה שניתנה בקולות יעו"ש.

ב'קיצור ליקו"מ' מקשר מוהרנ"ת תורה זו לתורה קנ"ו לענין הפסוק 'לב טהור ברא לי אלוקים' וכו' יעו"ש. וראה הלשון בזוה"ק פרשת אמור (דף צ"ז ע"ב) ומאן דמטי 'טהור' להאי יומא ע"י"ש, א"ש השייכות לפי המוב"פ לחג השבועות.

שמואל מאיר בר"ש אנשין

"וזה כל צדיק נכוה ונבער ונתלהב מחופתו של חברו, מהשגה שאצל חברו היא דבר פשוט שאינה מבערת ומחממת אותו כלל עד שצריך להתכסות ולחפות עצמו,

כי אין השגה זו מחממת ומבערת אותו כלל"

מלשון זו משמע ש'נכוה' (ונבער ונתלהב) מהמקיף שלו לפי מדרגתו 'מחופתו של חברו' שהוא כבר פנימי אצל חברו ואינו מחמם אותו כלל וצריך להתחמם בהשגה הגבוהה ממנו. מיהו ב'פרפראות לחכמה' באות ה' מבאר ענין זה לגבי מקיף ומקיף למקיף, וז"ל: "וע"כ כיוון שמקיף של זה גדול ממקיף של חברו ע"כ אם היה משיג המקיף הגדול ממדרגתו (היינו של חברו שאצלו הוא מקיף דמקיף) היה נכוה ע"י" ממש ע"י גדול אור ההתלהבות שהיה נולד בלבו ג"כ למעלה ממדרגתו, עד שלא היה יכול לסבול כלל כמי שנכוה ממש. ומסיים באמת ע"י בסוף המאמר מבאר בענין אחר קצת."

ונראה כוונתו, שבאמת בסוף המאמר מרומז שני הבחינות, כי בכל פעם שמוזכר נכוה מפורש אח"כ נתלהב ונבער, וז"ל: "וזה כל צדיק נכוה ונבער ונתלהב מחופתו של חברו מהשגה שאצל חברו היא דבר פשוט שאינה מבערת ומחממת אותו כלל וכו', כי מה שמוזכר נבער היינו כמי שנכוה ממש מרומז בזה לענין מקיף ומקיף דמקיף, ומה שמוזכר נתלהב ונתחמם מרומז בענין מקיף ופנימי והבן."

פנינים לעובדא ולמעשה

ר' נתן בליקו"ה (הלכות סוכה ה"א) מבאר תורה זו ע"פ ההלכה שסוכה כשרה עד עשרים אמה, כי אמה שהם שני יודין שהם בחי' שני שכליים פנימי ומקיף, אבל למעלה מעשרים אמה פסולה היינו בחי' מקיף דמקיף למעלה ממדרגתו, וזה שאמרו חז"ל טעם ההלכה שלמעלה מעשרים אמה אין אדם עושה דירתו ארעי ואנן דירת עראי בעינן וע"כ אסור לקבוע דירתו בסוכה זו כי אם שתהיה דירת ארעי לפי שעה, ולהשתדל ולטרוח בעבודת ה' לזכות להשגה אחרת ולצאת מסוכה לסוכה, כי תכלית הידיעה שלא נדע, ומי שאוחז בבחי' התכלית הזאת אזי סוכתו דהיינו השגתו הוא בחי' דירת ארעי תמיד, כי מייגע תמיד להשיג יותר כנ"ל וכו'. אבל מי שרוצה להסתכל למעלה ממחיצתו וזה מחמת שסובר שהוא יודע כבר השגתו ית' עד שמתפאר ליכנס לפניו ואזי בוודאי דירתו דירת קבע, כי אינו מייגע לצאת מסוכה לסוכה כנ"ל, ואזי הוא קלוקל הדעת לגמרי וכו'.

יוצא מזה לימוד נפלא בעבודתו ית', כי לכאורה נראה שמי שרוצה לצאת ולהשיג יותר ממדרגתו הוא מתייגע יותר מזה שהולך מדרגה לדרגה, על זה כותב ר' נתן להיפך, שהכלל בעבודתו ית' הוא ענוה ושפלות לידע מצבו ולעלות בעבודתו ולחטוף דברים שעדיין קלים בעיניו ואינו מרגיש בהם סיפוק, ונראה לו בכל פעם שאינו עולה בהם. ומשמע קצת שזהו עיקר היגיעה - שעמל ואינו רואה תוצאות, כמשל שהביא רבינו הק' (שיחות הר"ן כ"ו) לפועלים ששכרו אותם למלאות חביות וראו שיש חורים בתחתית החביות ואינם מועילים כלום ורצו לעזוב העבודה, אמר פיקח אחד מה איכפת לי הרי לא יופחת שכרי, וזה שכותב ר' נתן על זה שהולך לפי מדרגתו כי מייגע תמיד. ולגבי זה שהורס כותב ר' נתן ואז בוודאי דירתו דירת קבע כי אינו מייגע לצאת מסוכה לסוכה, כי זהו עיקר היגיעה שעבוד בעבודת ה' שאינו מרגיש שהוא עולה בו רק להאמין בצדיקי אמת ולשמוח בכל נקודה ונקודה.

חבורת "נחל השבת" - בי"ש

אות ב'. רבינו מבאר שכדי לזכות להכניס מהמקיף לפנימי צריך לקדש שבעת הנרות, והמובן מדברי רבינו שאלו הם נקבים שדרכם נכנס המקיף לפנימי, וביאור הדברים, דבאדם יש שני חלקי נשמה יש את החלק שבמוחו שזה בחינת פנימי וזהו כל הידיעות והעניינים שהם אצלו בבחינת פנימי כי השכל הוא הנשמה כמבואר בתורה ל"ה, ויש לכל אחד חלקי נשמה שהם מקיפים וסובבים את מוחו שזה בעצם השכל שהוא עדיין בבחינת מקיף אצלו ועוד לא זכה להכניסה לפנימי, והדרך להכניס את אלו המקיפים לפנימי הוא דרך המעבר מחוץ לפנימי שאלו הם ז' הנקבים האלו שדרכם באמת נכנס מחוץ לפנימי. ונראה להוסיף בזה, דבאמת התפקיד של האברים האלו הוא להכניס מהחוץ לפנימי והיינו, שהאדם בעצם כל הזמן רואה דברים ושומע דברים שזה בעצם שנכנס

ממילא לפי דרגתו יוכל להתעלות להבין ולהתבונן בכל מה שרואה את גדלות השי"ת וכן בכל מה ששומע וכו', וגם שאמנם נתבאר שבכל מה שהאדם רואה ושומע הוא בעצם מקיף שנכנס לפנימי, אבל גם כפשוטו ממש השכל שהאדם מבין הוא ע"י ראייה שלומד בספרים או שמיעה ששומע ממלמדיו, ולכן ג"כ כפי מה שהכלים מזוככים כך מאיר לו יותר כל מה שלומד [בראייתו] ושומע [באזניו] וכנ"ל. [וכ"ז הוא גם בחוטם שהוא בחינת היראה שעניינה היחס לדבר, בצורה מרוממת, שזהו ענין הריח שמרגיש פנימיות הענין, וכן בפה שע"י אמירת הדברים בפיו נכנס הדברים היטב במוחו ולבו כמו שאמרו חז"ל "חיים הם למוציאיהם בפה", וגם בזה שייך כל הנ"ל שבאמת בכל הדיבורים ובכל ההרגשות שייך למצוא בהם כבוד השי"ת, אבל בכללות הדברים המתגלים יותר הם בחינת העיניים והאזניים וק"ל].

ב'ביאור הליקוטים' ביאר הטעם שחוטם אנוניים ועיניים יש שניים בכל אחד ובפה רק אחד, כי באזניים ועיניים וחוטם יש בכל אחד שני חלקים אחד טוב ואחד רע וצריך להשתמש עם הטוב ולהינצל מהרע והיינו, באודנין שהוא אמונה שצריך להאמין בצדיקים, ומצד שני להינצל מאמונות כזביות, וכן בחוטם שהוא ענין היראה שצריך שיהיה לו יראה מהשי"ת, ומצד שני צריך להיזהר שלא יהיה לו יראות נפולות ח"ו, וכן בעיניים שצריך להיות עוצם עיניו מראות ברע, ומצד שני אסור לקדש אשה עד שיראנה וכו', אבל בפה הוא רק אמת עכ"ד הקדושים, אמנם צריך לבאר כוונתו דלכא' הלא גם בשקר יש פעמים שמצווה לשקר כגון מפני דרכי שלום וכיוצ"ב [כמובא ביבמות ס"ה ע"ב] ואם נאמר שכיון שהוא מצוה אינו בכלל שקר עכ"פ הלא יש דיבורים טובים ודיבורים רעים, ואמנם אינו דומה לאמונה ויראה שיש בו עצמו שני מינים יראה טובה ויראה רעה וכה"ג באמונה, וכאן הדיבורים הטובים הם היפך מדיבורים הרעים, עכ"פ מה בין זה לראיה שג"כ ב' המינים הוא ראייה של מצוה וראיה של עבירה וגם כאן יש דיבור טוב ולא טוב, ואדרבא הוא אותו דיבור בעצמו של שקר שפעמים יש בו מצוה וצ"ב, וכפי הנראה מתוך דבריו הקדושים כוונת דבריו היא, שתמיד זה אותו ענין בעצמו שיש בו טוב ורע ואפילו בראיה כמו ש נ ב א ר , מ ש א " כ

דברים מבחוץ לפני, וכלפי האמת האדם כל הזמן רואה דברים עליונים [כמבואר בתורה רנ"ד] ושומע דברים נשגבים [כמובא בחיי"מ אות שע"ז, ובשיחות הר"ן ס' ר"ד] שאפשר למצוא כל שיחות העולם בתוך תורתו ואי אפשר שלא יהיה שיחה בעולם שלא יהיה לה שייכות לתורתו הקדושה, וכמובן, שצריך לזה להיות בדרגא גבוהה כדי להבין איך כל שיחות העולם יש להם שייכות לתורתו הקדושה, אבל עכ"פ צריך לידע שזהו המציאות, ואצל הצדיקים הגדולים במעלה אין שום דבר בעולם שאינם רואים בזה חידו"ת נשגבים של השגת אלקות, וכמובא בסיפורי מעשיות בהמעשה מ"ג בעטלריש שהצדיקים המופלגים אין להם שום ראייה מהעולם הזה ושום שמיעה מהעוה"ז ושום דיבור, דהיינו, שאת כל הראיות והשמיעות שיש להם הם רואים בזה פנימיות נוראה ונשגבה ורואים בהכל רק גדלות השי"ת. ויעוי' בתורה נ"ה שהצדיקים הגדולים אפילו מדברי בזיון ששומעים עושים בזה צירופים של כבוד, כי בהיכל המלך איך ייתכן שיהיה דברי בזיון למלך והם עצמם אינם נמצאים כלל ובהכרח הוא ענין של כבוד למלך יעו"ש. ובדומה לזה בתורה י"ב שמכל דברי החירופים וגידופים שמחריפים ומגדפים יראי ד' מוצאים הצירופי הלכות שיש בזה וכו', וכמובא בחיי"מ שמנהג רבינו ז"ל היה לבקש תמיד לשמוע חדשות ואז היה אומר תורה נוראה שכללה את כל ענייני החדשות שאמרו לפניו, וכמובן שכל אלו הם עניינים גבוהים מאוד שהוא מדרגת צדיקים מופלגים קדושים מאוד שאין לנו בהם שום השגה, אבל עכ"פ עלינו ללמוד מזה כלל הענין שבאמת האדם רואה ושומע כל הזמן דברים עליונים ונשגבים [היינו שהוא כל הזמן

רואה ושומע השגות נוספות שהם בכלל מקיף והופכם בזה [לכחינת פנימי] רק שכיון ששבעת הנרות שלנו אינם קדושים כראוי לכן איננו מרגישים שיש כאן ענין גבוה והשגה נוראה, וככל שהאדם מקדש ומזכך את הנקבים והחלונות שדרכם נכנס הדברים שהאדם משיג אזי הוא באמת תופס ומשיג את מה שהוא צריך להשיג. כלל הענין שאי"ז סתם סגולה [מה שבוודאי הוא גם נכון שהוא כח סגולי אבל אי"ז סגולה בעלמא] רק שבאמת המקום שם נכנסים המקיפים שיהיו פנימיים הוא דרך שבעת הנרות האלו. ובאמת כסדר נכנסים מקיפים חדשים, רק כפי מה שהאדם מזכך ומקדש ומטהר את עצמו בשבעת הנרות האלו עי"ז הוא זוכה באמת להבין שכל מה שרואה, זה מקיפין והשגות, ואמנם הוא דרגא גבוהה מאוד אבל יסוד הענין שייך לכאז"ל להשתדל יותר ויותר לזכור את השי"ת ואז

דובב שפתי ישנים

דברים נלהבים מענין קדושת שבעת הנרות
מהחסידי הנלכב הרה"ח ר' שמואל הורביץ זצ"ל

...ועיין היטב בהתורה הקדושה והיקרה בליקו"מ ס' כ"א 'בהעלותך עתיקא טמיר' הנ"ל האיך לזכות להזריח ולהאיר את אור שפע אלקי לתוך הפנים, זאת אומרת, התלהבות ובעירה להשי"ת עם דיבורים קדושים של תפלה והתבודדות ותורה דעת אלקות, זה נקרא רוח הקודש, זה נקרא פני המנורה, וסוכה, 'חכמת אדם תאיר פניו', שהפנים יאירו בעבודת ה', וזה זוכים ע"י צעקה להשי"ת בתורה ותפלה, שהמוח לפחות יבין לא להיות כל כך אטום בטומאה ושטויות ח"ו, ולקדש לגמרי את שבעת הנרות; העיניים לא להסתכל במה שאסור להסתכל, והאזניים והאף לישמר מכעס ומריח ניאוף, והפה לשמור מדבורים רעים ובפרט משקר, ולהיפך, עם העיניים 'ותמונת ה' יביט' להסתכל בדברים קדושים בהתורה הקדושה וכו' וכו', והאזניים שיהיה לו אמונת חכמים 'פן יראה בעיניו ובאזניו ישמע ולבבו יבין ושב', והאף אריכות אפיים וענווה, והפה לדבר דיבורי אמת להשי"ת, הם המנורה של בית המקדש שזה המוח, ואז יאיר ויזרח לו ע"י התמסרות כל החושים לתוך התורות של רבינו הקדוש בעיון, שיוכה לשפע אלוקי, שכל ודעת אלקות ברבע שעה מה שאחר בכל שבעים שנותיו שיתייגע לא יזכה לזה, ואם ח"ו עוד פוגמים בכבוד הצדיק נקראים מצורע מת, כל האורות ננעלים, והוא פוגם בכל השבע נרות ה' ישמרנו.

ועיין על פרשת שלח לך 'ועתה יגדל נא כח ה' בהתורה לקו"מ סימן י"ט 'תפלה לחבקוק' שכל החיות הן מאכילה ומשאר תענוגים הם מהאותיות עי"ש. ובזהר הק' פרשת שלח מענין רשב"י זיע"א שנכנס לג"ע בחייו והמתיקות של שבת, מדף קס"א בסוף עד דף קע"ד.

(מכתבי שמואל מכתב י"ג)

בדיבור אף פעם לא משתמשים ח"ו עם הבחינה של דיבורים רעים היינו דיבור שאינו אמת רק מפני דרכי שלום "הרצוי" עכשיו לשקר, וא"כ נחשב כדיבור אמת שעכ"פ זהו הרצוי, ותמיד צריך לדבר מה שרצוי, משא"כ בראיה שבאותו ענין בעצמו דהיינו ההסתכלות באשה יש ענין שצריך להשתמש בו לטוב, ואי"ז ענין אחר לגמרי מראות ברע, רק אדרבא בעצם הוא דומה לו מאוד רק שזהו עבודתו כביכול לרדת למקום הבריור ולהשתמש עם עניני ההיתר בקדושה וטהרה ועי"ז להעלות הטוב שבקליפת נוגה ולתקן כל העולמות התלויים בנו, ואמנם זה מה שרצוי אבל אינו כמו דיבור שאין בו בחינה של ירידה למקום התערובת טוב ורע ולברר, רק תמיד יש את הדיבור הרצוי שזהו הטוב ממש, משא"כ בראייה שזה כביכול אותו ענין של ירידה לאותה בחינה רק שעלינו להשתמש בזה לקדושה ואז אדרבא מבררים בזה מאוד (וכמו שהביא המאמר חז"ל אסור לקדש האשה עד שיראנה ולא הביא סתם ראיות של מצווה כראיית צדיקים וד"ת וכיוצ"ב רק דווקא אותו ענין עצמו שצריך לסור מרע ופעמים מצוה להסתכל ולראות שלא תתגנה בעיניו כמבואר שם בגמ', נמצא שזה כביכול אותו ענין ממש שממנו צריך להיזהר רק הוא באופן של היתר ובאמת אז הוא ג"כ מצוה] והענין דק ומוכן למשכיל.

רבינו מבאר ענין קדושת שבעת הנרות בעיניים ובפה להיזהר משקר ולעצום עיניו מראות ברע דהיינו 'סור מרע', ובחוטם והאזניים הוא שיהיה לו יראת שמים - ושיהיה לו אמונת חכמים דהיינו 'עשה טוב', וצריך להבין בזה דהא לכא' משכח"ל גם באזנים שלא לשמוע דיבורים האסורים ובחוטם לא להריח בע"ז ומערוה ולעומת זאת בפה ועיניים משכח"ל 'עשה טוב' שירבה בדיבורים טובים והסתכלות בתורה ובצדיקים [שהוא תיקון גדול כמבואר בתורה ד'] וצ"ע, ואולי יש ליישב דהשמירה בחוטם ואזניים אינו תלוי כ"כ באדם עצמו, ולא כדיבור וראייה שזה מצד האדם שמדבר ומסתכל, משא"כ בשמיעה שעיקר הזהירות הוא להיזהר ממקום מכשול וכן שלא לקבל ולהאמין למה ששומע או לא להתרצות בהריח [כמבואר בברכות נ"ג ע"א] לכן אמר רבינו דברים של 'עשה טוב' ששייך מצד עבודת האדם עצמו ודוחק. עוד יש לבאר, דרבינו מבאר הדרגות הנדרשות מכל יהודי, ואמונת חכמים ויראת שמים זה דבר שנדרש מכל אחד ואחד ממש כל הזמן, משא"כ לראות ולדבר ד"ת וצדיקים הוא דרגא [ואמנם יש חיוב ת"ת וכו' אבל כ"א כפי כוחו כמובא ואינו כיראת שמים ואמונת חכמים שמחויב ממש כל אחד] רק ה'סור מרע' שבהם הוא חיוב לכל אחד ממש לעצום עיניו מראות ברע ולא לדבר שקר ח"ו וק"ל וצ"ע [ר' נחמן קוסטנטין].

בעיקר הדבר שחוטם הוא ענין של יראה, הביא רבינו ע"ז הפסוק והריחו ביראת ד', וצ"ע דפסוק זה הולך על משיח ד'מורח ודאי' כמבואר בגמ' סנהדרין [צ"ג ע"ב] והכוונה לכא' שמשחית יריח את האדם אם יש לו יראת שמים וא"כ הריח אינו הולך על היראה, אמנם ייתכן שהכוונה והריחו ביראת ד' שלו היינו בכח היראת שמים של משיח בזה יכול להריח את אחרים, וכנראה זהו באמת הפ' בפסוק כמובן מדברי רבינו כאן, ובעיקר הדבר שהיראה מתייחס לריח צ"ב בזה, וייתכן דריח הוא ענין של הרגשה פנימית כמובא בגמ' [ברכות מ"ג ע"ב] איזהו דבר שהנשמה נהנית ממנו ולא הגוף זה הריח, והיינו שזה הרגשה פנימית של הנשמה וזהו בעצם ענין היראה שהוא הרגשה פנימית בגדלות ד' ובזה שחייבים אנו לעשות רצונו, וכפי שהאדם משיג גדולת הבורא

יתברך כך גדלה יראתו ולכן הוא מתייחס להריח וק"ל. (א"ה. שמעתי בשם אחד מאנ"ש בדרך צחות, דהיינו דאמרי אינשי "מען זעט אויף די נאז פון א מענטש אויב ער האט יראת שמים" = רואים על האף של בן אדם אם הוא ירא שמים).

רבינו מבאר שאודנין זה אמונת חכמים כמוש"כ 'שמע דברי חכמים' והוא ענין חדש ונפלא שענין האמונת חכמים מתייחס להאזניים דייקא מה שלכא' היה נראה לייחסו למח או ללב [ואמנם כל הז' נרות קשורים למח כמו שמבאר בזה רבינו מיד אבל עכ"פ בפרטות מייחס רבינו את האמונת חכמים לאודנין] וייתכן כי עיקר ענין האמונה היא בעצם שמיעת הלב ששומע ומשיג שיש כאן אמת נוראה שמחייב להאמין גם במה שאינו מבין [כמבואר בדברי מוהרנ"ת בענין אמת ואמונה בהל' שבועות ה"ב] ועדין צ"ב, ויש להוסיף בזה פרפרת נאה דהנה, קיי"ל שומע כעונה, ונחלקו בזה הבית הלוי והחזו"א ז"ע, הבינה"ל פירש שהשמיעה היא כמו דיבור ממש [ולכן דן לענין ברכת כהנים שקיי"ל דבעינן בקול רם שזה אין לשומע אע"פ שהוא כעונה עכ"פ אינו כעונה בקול רם] והחזו"א האריך להוכיח דאי"ז עניינו של שומע כעונה דהא בקידוש בעינן שיהא על הכוס, ובמגילה בעינן קריאה מתוך הכתב וכו', ואת זה הלא אין לשומע, רק גדר הדברים הוא שע"י השמיעה השומע מצטרף לדיבור של המדבר ומתאחד עמו ועי"ז יוצא בדיבור של המדבר עכ"ד יעו"י בדבריו הקדושים, ועכ"פ זהו בעצם ענין ההתקשרות לצדיק שע"י שהאדם מבטל את עצמו לצדיק הוא מתאחד עמו ועי"ז כל דיבוריו ופעולותיו של הצדיק מתייחסים גם אליו ולכן נאמרה הלכה של שומע כעונה כי שמיעה הוא ענין אמונת חכמים ולכן דייקא שומע כעונה כי דייקא בבחינת השמיעה שהיא אמונת חכמים יכולים לזכות לבחינה זו להתאחד עם הצדיק שהוא בחינת הדיבור וק"ל.

אות ג. וצריך המקבל הזה להיות חכם וכו'. צ"ב כוונת הדברים, וכן מה ענינם לכאן, ונראה מתוך מהלך הדברים [וכן מתוך דברי הביאור הליקוטים] שהכוונה כאן כי בעצם קדושת שבעת הנרות הוא בעצם כבר בחינה של חכמה, אבל חכמה תתאה בחינת החכמה שבלב, היינו להשתמש עם כח החכמה בזה העולם לשמור את שבעת הנרות בקדושה, וזהו האתערותא דלתתא לזכות על ידה לשפע האלקי שהוא חכמה יותר גדולה, שזהו בחינת אור הסוכה שהוא אור הבינה שהיא למעלה מהז' מדות, וזהו בחינת 'שסכה ברוח הקודש' ששם מושפע אור של רוח הקודש שהוא רוח הבא מקודש שהוא החכמה שבא דרך הבינה שזהו בחינת אור הסוכה, וזה רק ע"י שהמקבל מכין את הכלים, וכמו שמביא רבינו הפסוק 'ובלב כל חכם לב נתתי חכמה' שכפי האתערותא דלתתא של החכמת לב שזהו קדושת שבעת הנרות כנ"ל, כן זוכים לרוח הקודש שזהו אור הסוכה אור הבינה שהיא רוח הבאה מקודש מהחכמה, והיינו שפע האלקי שאדם זוכה להשיג שלא לפי מדרגתו הרגילה, רק הרבה הרבה יותר מזה וק"ל.

אות ז. שפעמים המוחין בעיבור והולדתם הוא ע"י צעקה בתורה ותפלה. מבואר שיש גם ענין של צעקה בתורה והיינו כפשוטו ללמוד בקול רם כמובא גודל הענין בזה. ויש להדגיש, שאמנם רבינו מדבר בפרטות על המוחין של כל אחד ואחד אבל יעו"י בדברי מוהרנ"ת שכן הוא ג"כ בכללות על המוחין של הדור שהוא המוחין של הצדיק האמת שבדור שהוא נעלם ומכוסה מאוד ועיקר האופן להוליד המוחין מתעלומתם הוא ע"י צעקה וע"י קדושת שבעת הנרות יעו"ש בדבריו הקדושים באריכות [בהל' גילוח ה"ה].

מאמר "יפה צעקה לאדם"

תורה כ"א סעיף ז'. ולפעמים יש שהמוחין והשפע אלוקי הוא בהעלם בבחינת עיבור ואז יפה צעקה לאדם בין בתפלה בין בתורה וכו'.

הנה ענין הצעקה מוזכר הרבה פעמים בדברי רבינו ל' ור' נתן, ולתועלת הענין נעתיק קצת מהמקומות כדי להתעורר בענין זה, בתוספת קצת עובדות מאנשי שלומינו על ענין זה.

...רבש"ע! אם חלילה

לא אוכל לעמוד בנסיון,

ולא אשאר בטהרתי

ובקדושת, איני רוצה

לחיות יותר, ואבקש

ממך שתיקה את נשמת

כאן ומיד - - -

בתורה ל"ז כותב רבינו "וכשהנפש של בית יעקב באה בגלות תחת יד שבעים לשונות היינו במדותיהם הרעים אזי היא ראמת שבעים קלין כיוולדת שקודם הלידה היא צועקת שבעים קלין.

בשיחות הר"ק קי"ז מביא מוהרנ"ת סיפור מרבינו, וכך הוא כותב: "בכפר אוסיאטין סמוך לעיר מעדודיווקע, שם היה דר חמיו זכרוננו לברכה ושם היה עיקר גידולו. ושם הולך נהר גדול ועליו גדלים קנה וסוף הרבה למאד מאד. היה דרכו בקודש של אדמו"ר זצוק"ל שהיה לוקח לפעמים ספינה קטנה ושט עמה בעצמו לתוך הנהר הנ"ל, אף על פי שלא היה יכול היטב להנהיג ספינה זאת אעפ"כ היה שט עמה עד אחורי הקנה וסוף עד המקום שלא היו רואין אותו עוד. ושם עשה מה שעשה בעבודת השם יתברך בתפלה והתבודדות אשרי לו. כי באמת זכה למה שזכה כנראה בחוש בספריו הקדושים.

מענין הספינה הנ"ל שהלך עם הספינה לתוך הנהר והוא לא ידע להנהיג הספינה. וכשבא בתוך הנהר רחוק מהיבשה ולא ידע כלל מה לעשות כי הספינה מתנוודדת וכמעט שטבע חס ושלום. ואז צעק להשם יתברך והרים ידיו אליו כראוי וכן כשהיה תלוי בידיו על החומה בטבריה כשרצה לברוח מהעיפוש רחמנא ליצלן וכו' וראה תחתיו הים כנרת וכמעט כמעט שיפול כמבואר במקום אחר בספור הנסיעה שלו לארץ ישראל (בספר שבחי הר"ק, סעיף יט), אז גם כן צעק בלבו להשם יתברך כראוי. והיה רגיל לספר זאת ורצה להכניס בלבנו שכך צריך כל אחד ואחד לצעוק להשם יתברך ולישא לבו אליו יתברך כאילו הוא באמצע הים תלוי על חוט השערה והרוח סערה סוער עד לב השמים עד שאין יודעין מה לעשות וכמעט אין פנאי אפילו לצעוק. אבל באמת בודאי אין לו עצה ומנוס כי אם לישא עיניו ולבו להשם יתברך, וכך צריכין בכל עת להתבודד ולצעוק להשם יתברך. כי האדם בסכנה גדולה בזה העולם כאשר יודע כל אחד בנפשו והבן הדברים היטב."

ושם בשיחה ש"ב: "פעם אחת עמדתי לפניו והוא זכרוננו לברכה היה מונח על מטתו ונזרקו דבורים אלו מתוך פיו הקדוש ואמר בזה הלשון: "דער עיקר איז מבטן שאול שוועת!"

ובחי מוהר"ן תקס"ה: "שמעתי מפיו הקדוש שיחה נוראה מנוראות גדולת הבורא יתברך, ואי אפשר לבארה בכתב. אך אחר כך נכנס על ידי זה לדברי התחזקות, שאפילו אם נפלו למקום שנפלו כל אחד לפי נפילתו רחמנא ליצלן, אף על פי כן יחזק את עצמו ואל יתיאש עצמו לעולם. כי גדולתו יתברך שגבה מאד למעלה מהתורה ששם יכול הכל להתתקן וכו', כי תשובה למעלה מהתורה. ושאלתי אותו אבל איך זוכין לזה. והשיב יכולין לבוא לזה ובלבד שלא יתיאשו עצמן מן הצעקה ותפלה ובקשה, רק לעסוק בצעקה ותפלה ותחנון וכו' ולא יתייגע לעולם עד שיבוא לזה לעלות וכו'. כי עיקר התשובה הוא צעקה וצעקה להשם יתברך וכו'.

ובליקוה"ל נדרים ה"ד כותב מוהרנ"ת: "כי עיקר התשובה היא צעקה וצעקה להש"ת וכו'. וכן מבואר במקומות אין מספר עוצם מעלת הצעקה להש"ת תמיד אפילו אם הוא כמו שהוא וכו', וכלליות העצה על כל מיני בלבולים ומניעות והסתות וכו' על הכל "ויצעקו אל ה' בצר להם וממצוקותיהם יצילם" עכ"ל.

כאן המקום לספר הסיפור מהבחור נטע גורליק הי"ד מובא ב'דיבורי אמונה'

ומעשה שהיה כך היה: הבחור נטע התקרב לברסלב והגיע לאומן להסתופף בין אנשי שלומינו. ויהי היום ותפסו אותו השלטונות בעוון יהדות וגזרו עליו שלוש שנות גלות סיביר גיהנום של שלג... ושם משום מה מצא חן בעיני הממונים עליו ושמו אותו שהוא יהיה אחראי על החדר ששם נמצא ההסקה המרכזית. ומובן שבסיביר, כזה עבודה זה ממש גן עדן ביחס לאחרים שהיו צריכים לעבוד כל היום תחת כפור אימים. אולם ההשגחה רצתה אחרת ונגזר עליו גיהנום מסוג אחר, באותו מקום הביאו לעבוד גם נערה בתו של הכומר והוא נאלץ לעבוד במקום שלוש שנים!! מה עשה אותו בחור שכבר הספיק לטעום מאורו של רבינו? היה יוצא באמצע הלילה ליערות ולשדות דשם וצעק בקולי קולי להש"ת שיצילהו ויזכה להתגבר על יצרו וכך היתה תפלתו: רבש"ע! אם חלילה לא אוכל לעמוד בנסיון, ולא אשאר בטהרתי ובקדושת, איני רוצה לחיות יותר, ואבקש ממך שתיקה את נשמת כאן ומיד - - -

כך היה מתפלל יום יום במשך שלוש שנים, ולא סתם התפלל אלא צעק וזעק בכל כוחותיו עד שלפעמים הרגיש כאילו לבו ניתק ממנו, ובוה היה חפץ העיקר שלא לעבור על מצוות בוראו. וה' השומע צעקת עבדיו ריחם עליו וזכה להישמר מכל רע.

כשהגיע זמן שחרורו נפרדו ממנו האסירים, ואמרה אז בת הכומר לכל המסובים "אם ישנו בעולם בחור קדוש הרי זה הוא!!!!" והיה שם קידוש ה' גדול מאוד. ואחרי שחרורו כשהחזר לאומן אמר לרלו"צ בזה הלשון: אם לא הייתי יודע מרבינו, לא הייתי עומד בנסיון ההוא, כי ידעתי כוחה של תפלה וכל כך צעקתי להש"ת, כל כך קרעתי אתי לבי בועקות שבר, ומוכן הייתי שיתלש לי לבי ממקומו ואפול מת על עמדי, כי מה לי חיים עלי אדמות אם חלילה אתנתק מבוראי כמלא נימה?! ורק זה עמד לי שעמדתי בנסיון קשה כזאת.

וכן ראינו במשך כל הדורות את אנשי שלומינו וזעקים וצועקים בכל כוחותיהם שינצלו ממה שצריך להנצל בהאי עלמא שפילה, ובפרט להיות קדושים בשבעת הנרות שזה תלוי בתיקון הברית כידוע. וכאשר מסופר על החבראי קדישא של ר' שמואל שפירא וחביריו שהיו יוצאים לילה לילה למערת הסנהדרין והיו יורדים אל הכוכים וקול זעקותיהם נשמעו למרחוק. וכן מסופר על ר' וועלול חשין שהיה יורד עם חביריו ל'מערת צדקיהו' וזעק וצעק שם כל הלילה עד כדי כך שהעובד המופלג ר' הירש לייב ליפל התבטא: "עבודה כמו זו של ר' וועלול במערת צדקיהו לא ראינו אפילו באומן..."

גם אמר פעם ר' מרדכי אלעזר רובינשטיין בשם ר' הירש לייב לאחד מאנ"ש: "מה אתה חושב? על מה זעקו העובדים כל חייהם? על מה צעקו ורעשו כל כך עד כלות הנפש? הכל על דבר אחד; שייזכו להיות טהורים באמת..." עוד אמר שהחבורה הלכו עם שלושה תורות; תורה נ"ב 'הגיעור בלילה', תורה ל"ו, תורה נ', ומי שבקי בתורות אלו מבין מאליו על מה נזעקו אותם קדושים וטהורים. ומי מדבר על העובדים באומן שהיו יוצאים לילה לילה - ואפילו בכפור של שלוש מעלות מינוס - ליערות ולשדות - אין די פעלדער און אין די וועלדער, לעמוד ולהתחנן על נפשים בועקות וצעקות נוראות.

וכל תקפם ומעשי גבורתם וכל מלחמותיהם מה שנלחמו בזה העולם הלא הם כתובים בספרי תולדות אנ"ש וחוקקים על ליבותיהם של אנ"ש, ואנו אין לנו אלא ללמוד ממעשיהם ולהתחיל להשתמש עם נשקנו - בחרבי ובקשת - בצלות ובבעות, כנגד היצה"ר וחילולותיו "וכלליות העצה על כל מיני בלבולים ומניעות והסתות וכו' על הכל "ויצעקו אל ה' בצר להם וממצוקותיהם יצילם" עדי נזכה להוליד המוחין מתעלומתם ולזכות לשפע אלוקי אמן.

אגב אורחא ראיתי לציין מה שמובא בספר "מעדני מלך" בשם אחד מאנ"ש עפ"י המבואר בליקוה"ה שזהו שנטבע בטבע התניוק לבכות, מחמת שעל ידו נולד ונתגדל המוחין שלו עיי"ש, ובוה נמצא חיזוק לכאן"א שלא להרפות מהצעקות והגניחות והזעקות והאנחות כל אחד לפי ענינו, אעפ"י שרואה שמתאנח כבר ימים ושנים ועדיין מתגבר עליו יצרו בדמיונות שווא וכדו' ועדיין לא הוליד שום מוחין, שהנה כמו שבתניוק אין רואים שום שינוי בזעקתו תיכף ומיד ורק אחר שנתגדל והגיע לגדולות אז רואים שכל שוועותיו וצעקותיו לא היו לריק, כמו כן ידע נאמנה שאם יתמיד בזעקותיו סוף כל סוף בודאי יוולדו לו מוחין כל אחד לפי ערכו. וה' יזכינו אמן.

שאלות לחידודא על תורה כ"ב

שאלות בהבנת התורה

א. בסעיף א' מדבר רבינו על ג' נושאים (א) שהצדיק (מוכיחי הדור) נקראין רגלין משתי סיבות (ב) מדוע הם נקראים חותם (וגם בזה ב' סיבות) (ג) הם עושים שלום בין ישראל לאביהם שבשמים, מה השייכות של ג' נושאים אלו (שבכל אחד מהם שני נושאים) [עייני מי הנחל].

ב. סעיף ב'. (למתחילים) יש חותם הידיים שהוא למעלה מזה החותם (של הרגלין המבואר בסעיף א') ולאחר מכן אומר רבינו שזה החותם הוא החותם החיצון והיינו מדרגה נחותה יותר מה הפשט בזה [כמו"כ בסעיף א' מתחיל רבינו יש חותם ויש חותם בתוך חותם (ג' מילים אלו לא נזכרות בהמשך) ורבינו מתחיל לבאר חותם הוא כי יש מוכיחי הדור וכו' ועי"ז הם בבחי' חותם ובסעיף ב' ויש חותם שהוא "למעלה" מזה החותם ויש לבאר האם זהו החותם בתוך חותם והרי אי אפשר לומר כן כי הרי רבינו קורא אח"כ חותם החיצון.

ג. חותם בגמטריא נדת. יש חותם הרגלין (סעי' א') ויש חותם הידים (סעי' ב') ו'נדת' הוא כשהחותם מתקלקל ח"ו. כי רגלין הם מרמזים על שלום ונדת הוא ההיפך משלום כי הוא גירושין ומחלוקת (כמש"כ ומתבל ינידוהו) וידיים רומזות על אמונה ונדת הוא ההיפך מאמונה ומרמז על כפירות ואפיקורסות (שמטמאות כנדה) ועוד מוסיף רבינו קשר בין יד לחותם ונדת כי יד במילואו בגמטריא נדת. מדוע לא הביא רבינו עוד סייעתא לרגלין ורק לידים הוצרך להביא עוד סייעתא.

ד. עוד בסעיפים הנ"ל מדבר על ב' חותמות חותם הרגלין וחותם הידים ובהמשך התורה מבאר רבינו עוד ב' בחינות, עצם ובשר, גוף ונשמה, בפרטיות ובכלליות, חכם הדור והעם, ולהלן יותר בהתורה הביא עוד ב' בחינות, ב' הכתרים, נעשה ונשמע, ובסוף התורה גדולה בושע שנכפלה ב' פעמים, מה הקשר בין שלל הנושאים והבחינות המובאים בזוגות.

ה. ועוד בענין זה: רבינו מבאר ב' בחי' בפרטיות העצם-הנשמה, והבשר-הגוף ובכלליות חכם האמת (שהוא הנשמה-העצם) וכלליות העם (שהם הבשר-הגוף) ויש ב' חלקים הראשון לזכות להיות בבחי' בשר (כי בלא זה א"א להגיע לקולות ואנחות דק' כי ישמע רק קול הברה) והעצה לזה שימוש להחכם.

ובפרטיות הגוף משמש להנשמה במצוות מעשיות ובכלליות העם משמש את חכם האמת ע"י נהיה בחי' בשר אבל עדיין הבשר-הגוף הוא עם עזות דסט"א מלא בתאוות וכו' ככלב ועל זה בא החלק השני שהוא בפרטיות קול אנחה, ובכלליות קול אנחת החכם שעיי"ז זוכים לשבר הגוף ולבא לעזות דק' ואז יזכה לחלק הג' שהוא, בפרטיות שהנשמה תסמוך עצמה להגוף ותודיע לו מהשגותיה ובכלליות שחכם האמת יודיע להעם את השגותיו (כי ע"י החלק הב' זוכה להינצל מהרועים דסט"א שהם עזי פנים ומתקרב לרועים דק').

וצריך להבין האידך יוכל להתקרב לחכם ולשמשו, והרי יש עזי פנים בדור שכופים אנשים תחות שעבודיהו וכן יש עזות מהגוף שכדי להינצל ממנו צריך עזות דקד' שהוא ע"י קולות שזהו כבר החלק הב' וא"כ היכן ההתחלה.

ו. סעיף ה'. אבל כשיש להגוף עזות בבחי' והכלבים עזי נפש. עד עכשיו דיבר רבינו על המפורסמים שמלכותם ע"י עזות ונמשלים לכלבים (שהם עזי נפש) וכאן עובר פתאום רבינו לבאר על גוף האדם עצמו מהו הקשר בין זה לזה.

ז. עוד בסעיף ה' לפעמים הנשמה נופלת ממדרגתה וע"י הגוף (אם הוא זך ומאיר) תוכל להתרומם ולחזור למדרגתה בהמשך התורה רבינו מגלה שא"א לעלות ממדרגה למדרגה (להגיע לנעשה ונשמע יותר גבוה)

רק ע"י ירידה נפילה ומכשול (כי הירידה תכלית העליה) האם זה קשור לכאן שלפעמים הנשמה נופלת וכו'.

ח. סעיף ט'. ולבוא לעזות הוא ע"י שמחה עד כאן ביאר רבינו שלבוא לעזות הוא ע"י קולות וכאן עובר רבינו לבאר ענין השמחה, נעשה ונשמע, שהמה המביאים לעזות דק'. וזה נראה לכאן עצה חדשה לגמרי, ובכלל נראה שמכאן תורה חדשה מאתו תצא כי לא מזכיר כלל את הענינים אשר ביאר לעיל והם השגות הנשמה לגוף, קול אנחה, קול אנחת החכם, השגות החכם לעם, להיות בבחי' בשר, ומצוות מעשיות, וקשה הביאור בזה.

ט. רבינו מגלה שכל אחד צריך לעלות מדרגה לדרגה לעשות מהנשמע נעשה ולעלות לנשמע גבוהה יותר ולכאן רבינו לא מבאר איך זוכים לזה לעשות מהנשמע נעשה.

בהמשך בסעי' י"א רבינו מבאר שכדי לצאת מנשמע ונעשה ולעלות לנשמע ונעשה יותר גבוה יותר צריך לפני זה לעבור ירידה ומכשול וא"כ לכאן מבואר כאן עצה לעלות מדרגה לדרגה ע"י המכשול.

אבל זה קשה מאוד. א. כי המכשול אינו נגרם לאדם על ידו עצמו אלא מפילים אותו מלמעלה (בבחי' לא היה דוד ראוי לאותו מעשה כמבואר בפנים) ומה יעשה האדם בשביל לעלות מדרגה לדרגה. ב. אם כן הוא הדבר שזהו העצה היחידה לזה אמאי לא ביאר רבינו את הדרך לצאת מהמכשול הזאת.

י. אמר להו בעו מינאי או אבעי מיניכו רבינו מבאר רק החלק של בעי מינאי אבל מה שבאמת היה לבסוף שהוא אבעי מיניכו לא ביאר.

שאלות בהשוואת הלשון והענין

א. נהלת בעזק אל "נוה קדשך" ובהמשך בסעי' ח' "ולירושלים" מבשר אתן (שע"ז מבואר בארוכה בהמשך התו' יה"ר שתבנה עירך-אבילות על ירושלים) ובסעי' ט' מניין שהקב"ה מתפלל בכל יום, ושמחתים ב'בית תפלת', האם יש קשר ביניהם.

ב. כי עזות מלכותא בלא "תגא" [תרגום כתר] ובהמשך מדובר על ב' הכתרים.

ג. וימל את בשר ערלתם 'בעצם' היום הזה, ולעיל 'עצם' ובשר נשמה וגוף.

ד. מבשרי 'אחזה' (לשון ראית העיניים) אלו-ק, ולעיל ומבשרך אל תתעלם-שלא תעלים 'עיןך' מלרחם על בשרך.

ה. סעי' א' פגם חותם הרגלין-גירושין ומחלוקת, ומתבל [שלום העולם(תבל)] ינידוהו [נידוי וגירושין זהו טלטול הרגלין בגלות.

ו. ליקח מידם ליצר בחרט - נאמר על חטא העגל, לעיל בסעיף א' - אל יחר אפך בעמך, אתם חטאתם חטאה גדולה. בהמשך- סעי' י"א לא היו ישראל ראויין לאותו מעשה - נאמר על חטא העגל, שאז אבדו את הב' כתרים המבואר בסעיף ט' (וכשחטאו נלקחו).

ז. סעיף י'. עד שיבוא 'בראשית' נקודת 'הבריאה' שהוא תחילת האצילות וכו', לשון נופל על לשון; 'בראשית' 'ברא'. באר!

ח. אני קיימתיה 'תחילה', האם קשור ל'בראשית', וכן להלן; המתפלל על חבירו וכו' נענה 'תחילה'.

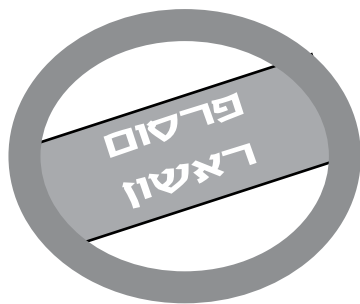
ט. מנין שהקב"ה מתפלל - 'ושמחתים' בבית תפלת, לעיל; לבוא לעזות דקדושה הוא ע"י 'שמחה'.

י. שלב א' - שימוש הגוף להנשמה במצוות 'מעשיות', שלב ב' - 'שמיעת' קול אנחתו ואנחת החכם. האם קשור ל'נעשה' ו'נשמע' דלהלן.

יא. והמכשלה הזאת תחת 'ידך', לעיל; חותם ה'ידיים'.

יב. בסוף התורה; מי גילה רז זה לבני - זה נאמר כשישראל אמרו "נעשה ונשמע" המוב"פ, אז אמר הקב"ה "מי גילה" - 'עושי' דברו 'לשמוע' בקול דברו.

תשובות יתקבלו בברכה ויתפרסמו בגליון הבא בעז"ה

לפנינו מכתב נפלא שנכתב ע"י אחד מאנ"ש בפולין הב' רפאל לאנדא הי"ד, ומתפרסם כאן לראשונה. המכתב נכתב לאחר מגדולי תומכי התורה בארה"ב בעת ההיא ר' אברהם מייזערס, שהיה תומך בו מחמת היותו יתום מאב ואם, ורצה להתרים אותו גם עבור ישיבת "תורת אמת ואמונה" דחסידי ברסלב בווארשא. את המכתב פותח בתיאור נלבב של מהות הישיבה המיוחדת וסדרה המפליאים, בתוספת דברי התחזקות מתורת רביה"ק. (ופלא הוא שהוא מעתיק קטע מתורה ס"א ח"ב, בלא להזכיר מקורו טהור מליקו"מ. ואולי עשה כן לתועלת הענין)

קוים קצרים לדמותו של כותב המכתב

נולד בג' סיון תרע"ג בגליציה.

בצעירותו למד בישיבת עץ חיים דקלעצק, ומשם הגיע לווארשא שבפולין לדרוש ברופאים, כאשר מציין במכתבו זה, ונכנס ללמוד בישיבה מרוממת זו, ושם נתקרב אל אור רביה"ק.

בשנת ת"ש ברח מפולין לעיר ינאבא שבליטא מחמת המציק, משם כתב לארץ ישראל אל החסיד הנודע ר' יצחק מאיר קורמן, שישתדל בעדו להמציא לו אישור עליה לא"י. בין השאר מבקש ממנו גם שישלח לו ספרי רביז"ל, כי אנחנו צריכים להם ממש כדגים הללו הצריכים למים".

תעצומות הנפש שספג בהיותו בין כותלי הישיבה ליווהו בכל המצבים, וגם שם לא עזב את משמרתו, ובאומץ רוח המשיך להפיץ תורת אמת ואמונה במקום הימצאו, כאשר כותב במכתבו מיום א' שלח ת"ש: "לכן פונה אני אל כבוד מעלתו שיעשה רעש גדול להוציא את נפשי מפה, כי סכנה מיוחדת צופה ח"ו עלי, כי ידוע להם כי הרבצתי תורה ברבים, ואני דורש יום יום ברבים דברי אלקים חיים מתורת אדמו"ר ז"ל". בהמשך שם "ואני אומר ברבים בין מנחה למעריב ומתאספים בני העיר לשמוע דא"ח הנובעים ויוצאים מתורתו של רביז"ל". (מובא בספר "אור צדיקים" שנדפס ע"י רנ"צ קעניג ז"ל, מכתב כ"ט. וראה שם בהמשך עוד שני מכתבים ממנו). נעקד עקד"ה בימי השואה האיומה הי"ד.

...

בנותן טעם להוסיף קצת תיאור על הישיבה, מתוך הספר המיוחד "בצילו של הרבי" באדיבות ידידנו ר' דוד ברסלב הי"ו (עמ' 492):

בבית החסידים ברחוב נאבליפיה, התקיימה גם ישיבה לצעירי הצאן שבו ישבו ועסקו בתורה ותפילה מתוך דביקות בדעת רביה"ק, אחד מתלמידי ישיבה זו היה ר' יצחק מאיר פרישבבלאט בנו של ר' שלמה זלמן פרישבבלאט, מיקירי חסידי ברסלב בווארשא, וכה מספר רי"מ, מן השרידים הבודדים של ישיבה קדושה זו:

"כשהייתי עוד נער צעיר הרבה לפני הבר מצוה נוסדה ישיבת ברסלב בשם "תורת אמת ואמונה", בראשה עמד העניו והצדיק הדגול שבין אנ"ש הרב ר' אלחנן ספקטור שליט"א (זצ"ל). זכיתי להיות נמנה בין תלמידיו, וכשהישיבה גדלה ומנתה כבר כמה כיתות הביאו לנהל את הישיבה את הצדיק הקדוש והטהור הלמדן הגדול בנגלה ונסתר ר' אברהם יצחק (ווייסזאנד) זצ"ל מאוסטראבצא.

היה קיים גם מטבח מסודר לתלמידים, והישיבה היתה באמת מוקד חשוב ומקום משיכה להתקרב לחסידות ברסלב, הן מווארשא עצמה והן לאלו שבאו מיתר ערי ועיירות פולין, ובטוחני שהרבה מצאצאיהם שנשארו אחרי השואה הם עוד היום חסידי ברסלב.

אמי ע"ה הצדקנית מרת חנה לאה נ"ע, הייתה מצטיינת בהתנדבותה ובתמיכתה למען הישיבה הקדושה, בכל זאת הישיבה שהיתה אמורה להיות גולת כותרת לשם ולפארת חסידות ברסלב לא האריכה ימים הרבה שנים, התחילה לנדוד ממקום למקום, כך התמעט בכל פעם התלמידים עד שנשאר קומץ קטן של בחורים, אני הקטן נשארתי בין האחרונים יחד עם הבן של הר"ר אלחנן ר' דוד ספקטור שליט"א (זצ"ל) הנמצא כיום בארה"ב ומשמש שם על כס הרבנות, עוד כמה בחורים היו אתנו: בנו של ר' יצחק ברייטר זצ"ל - הבחור דוד הי"ד, אחד מהאחים הדגולים של ר' אליהו ור' יעקב קוטיינר - הבחור יוסף הי"ד, ובנו החורג של ר' בער'לע - הבחור משה אלברט הי"ד. המגי"ש האחרון היה ר' יעקב קוטיינר זצ"ל מהעילית של חסידי ברסלב כולם קדושי השואה".

(המכתב באדיבות הר"ר אליעזר חשין הי"ו)

„Toras Emes Woemuno“

Warszawa, Nowolipie 28.

Konto P. K. O. 25.499

Zar. przez Kom. Rz. m. st. Warszawy

L. 1271 B. P. 111 360 30.

הקריאה הזו ויעשה "קאמוטעה" (אסיפה) למען הענין הזה כדי לתמוך המוסד הנפלא הזה וכדאי החזקת ישיבה נפלאה כזאת להגן בעד המחזיקים אותה, וגלל כן נבקש שלושה דברים ממעכת"ה א. לשלוח את נדבתו דמי חדשי סכום הגון בעד המוסד הק' והחשוב הזה ב. לעשות 'קאמוטעה' כנ"ל למען החזקת המוסד הק' "תורת אמת ואמונה" ג. לשלוח לנו אדריסאות מנדיבי עמינו כדי שנכתוב להם בפרוטרוט אולי יזכו להתעורר לקול הקריאה הזו, ויודע הקב"ה היכן מטמין פקדונותיו ולזאת אקווה כי יתעורר כמעט"ה לקול הקריאה הזאת וישלח עזרתו בקודש. והנה אבקש לכתוב לי מה שלום הצדיק הרב ר' יוסף שליט"א שהיה חולה, והנה הצעתי הדבר לפני הבחורים ואמרו תהילים בהתעוררות גדול מאד כדרכם ובפרט לשם איש צדיק שיחי' נא ונא שיודיעני בטובו אם חזר לבריאותו? ומה שלום תורתו.

וידוע כי העוה"ז הבל הבלים וכל העולם לא נברא כי אם בשביל הבחירה ואין מלווין לו לאדם לא כסף ולא זהב וכו' כי אם וכו' וכשארז"ל, והעיקר להחזיק לומדי תורה כי מבלעדי זאת לא יצא האדם ידי חובתו וכבר אמרו ז"ל למד ולימד ולא החזיק וכו'. ואעתיק דבר נפלא שאמרתי כי באמת העוה"ז אינו כלום וכל הזמן אין ואפס רק מחמת העדר הדעת נדמה שהזמן הוא גדול ואדם חי שבעים שנים שלימים וכל מה שנקטן דעת האדם נדמה לו שהזמן הוא דבר מה! ולהיפוך כל מה שיגדל הדעת יראה כי הזמן בוגד והוא אפס ולכן בשעת שינה שאז הוא הסתלקות הדעת אזי נדמה לו להאדם ברבע שעה שעובר עליו ימים ושנים ובשעת החלום יוכל להדמות לו ברבע שעה שזה כמה שנים, אך בשעה שקם משינתו וחוזר אליו הדעת אזי רואה כי אינו רק דמיון בלבד אבל באמת אין זה כי אם רבע שעה ואולי פחות, ועדיין סובר האדם שאלו השבעים שנים שמרגיש

אחד מאדוני כי מי שלא ראה התנהגותם ומי שלא שמע תפלתם הזכה וההשתפכות הנפש בהמסר נפשם אל ה' לא ראה תפלה מימיו, ותקנה נפלאה נוהגין כאן שלא להפסיק באמצע הלימוד בשום שיחה, בקיצור, מיום עמדי על דעתי לא ראיתי סוג ישיבה כזאת בכל תפוצות ישראל כי בכאן מתאחדים יחד תורה ויראה ביחוד נפלא אשר לא יאומן כי יסופר והמשפיעים הם גדולי הדור וטהורי לב וכולם בעלי מדות ישרות אשר לא ראיתי כמותם בכל תופשי ישיבות ומנהליהם שיחיו, וממש נדמה בעיני כאילו באתי לעולם חדש וא"א לתאר הענין לפני מי שלא ראה ושמע זאת.

לדאבון לבי מוכרח אני להודות כי סכנה נוראה ואיומה מרחפת ע"פ המוסד הק' והנפלא הזה וכמעט שנשקפת עליה סכנת הסגר ח"ו ודעת לבון נקל לשער לעצמו ההפסד הנורא והאבדה הגדולה של כלל ישראל בההירוס הזה ח"ו, ולרגלי המצב האיום של מדינתנו נסתמו כל מקורות של השפעה גשמית לישיבה הזאת היחוד שעד כה היתה מתפרנסת מנדיבי מדינתנו שידעו להעריך ערכה הרם ומחוצה למדינה לא ידעו ולא קבלו דבר אבל כעת שנסתמו המקורות הנ"ל הדוחק נורא כמובן. ומשנה שלימה שנינו אם אין קמח אין תורה ולב מי לא יחרד בראותו כי בחורים כאלה המוסרים חייהם לשם ה' ועובדים את ה' בכל יכלתם ואפשרותם ירעבו ללחם ויחיו חיי צער ממש ויהיו שרויים בחוסר כל, אהה!

לכן אמרתי לנפשי לא אתן שינה לעיני ותנומה לעפעפי עדי אקרא בקול גדול קריאה של בקשה וחיבה גם יחד לכל מי שנגע יראת ה' בלבו וביחוד לכל מי שרוח התורה והיהדות עדיין תוסס בקרבו לעורר ולהתעורר להחזיק את המוסד הזה כי אין לך מצווה גדולה כזאת ושקול המוסד הזה כנגד הכל לזאת בקשתי בשם ה' ובשם תומכי תורה מכמעט"ה שיתעורר לקול

י ש י ב ת

„תורת אמת ואמונה“

ד ח ס י ד י ב ר ס ל ב

ורשה, נאבאליפיה 28.

קאנטא פ. ק. 25.499

אלוקים יענה את שלום הרבני המופלא האי גברא רבא ויקירא הגביר הנודע לשם ולתהלה בכל רחבי תבל הרודף צדקה וחסר נדיב לב החכם השלם וכו' כמו"ה אברהם שליט"א אחדשה"ט באהבה עזה ובחיבה יתירה כמשפט!

את הכסף חמשה סלעים לנכון השגתי מאת כמעט"ה ואודה את ה' בכל לבב אשר נתן אותי לחן ולחסד בעיני כת"ה וירא ה' בעיני כי יתום וגלמוד אנוכי ויהי לי למשען בס"ד.

אדוני יקיר לבבי! אין מילים לתאר לכמעט"ה את החסד אשר עשה לנפשי בתרומת נדבת לבבו הטהור אשר הרים למען ה', והנני נותן לו את תודתי בעד חסדו, והנני מברך אותו מקרב מעמקי לבי יאריך ה' שנותיו בנעימים ויזכה בחסדי ה' לכל השפעות טובות בזה ובבא אמן כן יהי רצון.

ולהבא אבקש את כבוד מעלתו לבל ימנע טוב ממני ולתמכני מעת לעת בתמיכה הגונה כי מפאת אשר יסרני ה' הוכרחתי לנסוע מהישיבה הק' עץ חיים דקלעצק לפה ווארשא לדרוש ברופאים ומטעם זה אחרתי בתשובתי עד כה ועדיין אני צריך לרחמים ה' ירפאני מהרה למען שמו ית'.

והנה בבואי לפה ווארשא זכיתי בחסדי העליון להסתופף בצל הישיבה הק' "תורת אמת ואמונה" והוא בית נאמן לה' באמת וכשמה כן הוא ומעולם לא ראיתי סביבה חשובה כזאת, בית שמגדלים בה אבירי לב ואמיצי רוח וגדולי הדור באמת והנה הדרך הלימוד הוא על דרך הנתוח בליטא בעמקות נפלא אשר נתפעל נפשי בקרבי בראותי הבחורים כולם כאחד מצויינים ומופלאים בבקיאות ובהבנה זכה וישרה, והעיקר מה שיש בכאן רוח טהרה וכולם כאחד הם יראי אלוקים באמת ומוסרים חייהם הצעירים על מזבח השלימות וקרבת אלוקים יחפצון וזה כל תשוקתם וגעגועם באמת, ולא

בשעת הקיצה הם ימים ושנים ממש ויש בהם ממש אבל האמת אינו כן וכבר הבינו רבותינו ז"ל בעומק תבונתם כי הזמן אפס ואין ואמרו כצל ולא כצלו של דקל אלא כצל עוף הפורח, אבל מחמת קטנות דעתנו אין אנחנו מבינים אמתת דעתם ז"ל וכמו שאילו היה מציאות שנוכל להסביר לו לאדם בשעת השינה (שאז נדמה לו על רבע שעה שהוא שבעים שנה למשל) שזה רק דמיון כוזב אז לא היה מאמין לנו כלל כי אז נדמה לו בבירור כאילו היו שבעים שנים ממש כמו כן אי אפשר לנו להסביר הענין שימי שנותינו כצל עובר כי לנו נדמה שזה זמן רב וגדול וזה נפלא ופשוט, ואעתיק לכמעת"ה לשון הגר"א זצ"ל אשר ראיתי בכתב יד בהיותי בוויילנא ז"ל בשעה שמוליכין את האדם מביתו לקברו אז נפתחו כל חושיו ורואה מה שלא ראה בחייו ומשיג מה שלא השיג בחייו ומראין לו עונשי הגיהנום ותענוגי הג"ע ורואה איך כלה ימיו בהבל ואז הוא ממרט שערות ראשו וכל כספו וזהבו אשר עמל עליהם הם לצנינים ולחוחים בעיניו אחרי אשר קנה עבורם עונשי הגיהנום והפסיד תענוגי הג"ע ומשתוקק לשוב לביתו ולעבוד את קונו וכו' וזה העונש קשה יותר מכל יסורי הגיהנום רח"ל עכ"ד, והדברים מפליאים וכל מי שחפץ לחוס על חייו האמיתיים ומשתוקק לחיי עד ראוי לו להתעורר מזה לעבודת השי"ת וידוע מאמרם ז"ל אין מחזקין אלא למחזקים ולזאת הרהבתי עוז לעורר ולעודד רוחו הטהור ומובטח אני לכבוד מעלתו שיקבל את האמת ממי שאמרו.

תבנא לדברינו! שיעשה את השלשה דברים הנזכרים ובזכות זה יזכה לכל טוב סלה בזה ובבא, "ואם שלש אלה יעשה אשרי לו". גם תקנה גדולה עשו כאן בלימוד המשניות לאחר מאה ועשרים שנה בעד המתנדבים דמי חודשי סכום הגון ומחזיקים היא"צ לעולם באמירת קדיש ובלמוד המשנה ולזאת אולי מכיר כבוד מעלתו את מי שהוא שישתוקק לענין זה כי באמת תיקון נפלא לנפש האדם שצדיקים כאלה ישתדלו בעד הזכרת נשמתו לעולמים, ומחמת כי אין עתותי בידי מפאת אי בריאותי אקצר ואומר שלום לו ולתורתו תקוותי חזקה שישתדל בכל אפשרותו לסייע לטובת המוסד הק' הזה.

הכ"ד הדוש"ת באהבה
רפאל לאנדא

תלמיד הישיה"ק בקלעצק וכעת תלמיד הישיה"ק תורת אמת ואמונה דפה וורשא

נ"ב שליחת הכסף בעדי יוכל לשלוח גם כן על הכותבת של המוסד ויכתוב בהטשעק על שמי, הנ"ל

תמונות של הרה"ח ר' נתן טראוויצער מצפת ובנו ר' סנדר, שאליהם נכתבו מכתבי החסיד ר' נתן ב"ר יהודה, שנדפסו בספר "נתיב צדיק". התמונות הינן משנת תרס"ו, וככל הנראה התמונות הינן מן הקדומות ביותר של חסידי ברסלב.
(באדיבות ש. מ. חשין)

ר' נתן

ר' סנדר

חשיפה

זכרונות מהרה"ח ר' בירך רובינזון ז"ל

ישיבת ברסלב 'הלכתא כנחמני'

בשנת תר"פ, נוסדה ישיבת ברסלב באוסטרובצה, הנקראת בשם 'ישיבת הלכתא כנחמני', המייסדים היו: ר' משה רויזנברג – למדן גדול שאומרים עליו שהיה בקי בכל ה'קצות' בע"פ, ר' אברהם יצחק, ר' יצחק ברייטר, ר' אהרן לייב ציגלמאן, ור' משה אהרן ציטרינבוים מראדומסק, כולם היו מאנשי שלומינו של ברסלב. והרבי הגאון מאוסטרובצה נתן הסכמה על ידי ר' אברהם יצחק וציווה להדפיס על הפנקסים לגבות כסף – שמו של הרבי, וכן הווה שעל הפנקסים היה נדפס: "ישיבת הלכתא כנחמני תחת השגחת אדמו"ר מאוסטרובצה".

בישיבה היו כשישים תלמידים, הרוב מהן היו באו מעיר לודז', והיה לומד בישיבה גם בנו של הרב ר' פנחס'ל עליו מפשרעבורז, שהיה תלמיד ה'אבני נזר' צוק"ל, והתקרב לחסידי ברסלב בלב ונפש. לפני כן היה גר בעיר זשידוז ואח"כ כמדומה לי שקבע דירתו בפשעבורז.

בישיבה למד גם כן שמחה בורישטיין מלודז', שאחר כך נתגדל ונעשה מראשי מנהיגי ברסלב ועסק בכל מקצועות ברסלב; בצדקה כללית עבור אנשי שחומינו, עזרהרבה לר' אהרן לייב ציגלמאן בהדפסה, וגם בנסיעות לובלינה על ר"ה בכל שנה – שהיה צריך לשכור לכך כמה מכוונות לנסיעה הארוכה מלודז' ללובלין, הכל היה מונח כל כתיפיו של ר' שמחה. וגם היו נוסעים כמעט בכל שנה על ההילולא של הצדיק האלוקי מוה"ר אלימלך מליז'נסק בכ"א אדר, כמה מאות חסידי ברסלב להתפלל ולעשות 'השתחוות' על ציונו הקדוש, כמנהג חסידי ברסלב שנהגו כך באומן על הציון של רבינו הקדוש נחל נובע מקור חכמה.

ר' אברהם יצחק היה נותן שיעור בגמ' ותוספות ושאר פירושים בכל יום אחר הצהריים בישיבה, הגם שלא היה ברצון אבות התלמידים שלמדו אצלו בביתו, אבל לא הסתכל עליהם. לא היה מתיירא שמא יוציאו ממנו התלמידים, כי רבי כזה בהסברה כזאת לא היה בנמצא. הנהלת הישיבה הבטיחה לו בעד פרנסה בריווה, ואצלו הייתה עומדת הישיבה במקום הראשון.

אני זוכר פעם אחת בפרשיות של החורף, היינו בראשית שמות, בעת שהתחיל ללמוד ביום ראשון בלילה אחר מעריב, באו ביחד אנשי שלומינו ולמד כמה שעות, וכה למד הסדרה כל השבוע, ולא גמר הפרשה, הכוח המושך היה כל כך גדול, שכל אחד היה משתוקק ומצפה כל הים על הלילה שיבוא ביחד עם ר' יצחק לשמוע ממנו דברי אלוקים חיים, דיבורים הנובעים מהנחל נובע. וגם אני בעצמי, הגם שהייתי עוד צעיר באותו זמן, אחר הנחת תפילין (=נער בן שלוש עשרה) דיבר עמע הרבה, והלכתי עמו ליער על התבודדות, ופעם אחת רציתי לשמוע ממנו מה מדבר, לפי שבאמת אז לא ידעתי הרבה, אפילו מה זאת התבודדות, באיזה לשון צריכים לדבר ומה צריכים לדבר, ולא שמעתי כלום, רק שמעתי אותם הדברים "רבוש"ע! רבוש"ע! ואמר לי: לך הלאה קצת. וכך היה המנהג של מורי ורבי ר' אברהם יצחק, אשר כל עבודתו הייתה בהצנע, בפרט עם התלמידים הצעירים היה מהנהג בהצנע יותר, לא דיבר בשום פעם מהתבודדות, רק עם הבחורים הגדולים והאברכים הי מדבר, אבל לא עמנו התלמידים.

היה נהוג שבזמן שעשינו סיום על פרק אחד בגמ' ותוספות, הלכנו כל התלמידים ליער, לפי שהיה בינינו חבר שלי, אוהב יקר שלי, בשמו מרדכי קריינדל, שהיה לו 'היתר הוראה', ממורה צדק של אוסטובצה ר' יושע מלמד, שהיה זקן מופלג ולא הסתכל עם משקפיים, התפלל מנחה בשבת קודש בבית המדרש הישן, והיה קורא בתורה בלי אור בדלוק, רק קצת מה שהאיר על ידי החלון.

ר' יושע היה למדן גדול, ידע ש"ס בע"פ ושאר ספרים, אחרי המלחמה הראשונה היו הספרים העתיקים של בית המדרש הישן קרועים על ידי החיילים, היה גבאי של הספרים הישנים, ואני הייתי גבאי אחראי לקנות ספרים חדשים, על

הספרים הישנים שנקרעו לא היה שום שער, ור' יושע היה יודע כל ספר וספר איזה שם יש לו, עשה לו השער.

ומאותו ר' יושע השיג החבר שלי מרדכי היתר הוראה, והחבר שלי היה חלוש, הי נצרך לרחמים, והיה זקוק לאוויר, בכך ביקש מאביו ממורי ר' אברהם יצחק שילך בכל פעם ליער לשאוף אוויר ונתן לנו חלות ומיני מתיקה לעשות סעודה ביער וכן עשינו לאחר הסעודה היה אומר לר' אברהם יצחק שהולך לנוח קצת כיוון שהוא עייף אבל אחר איה שעה בעת שבא בחזרה ראינו שענינו היו אדומות מבכיות זה היה לו התבודדות ולא היה מפרסם כלל.

לשער את המהות והמידות של מורי אין לי כתפיים לזה, חוץ ממה שהיה רבי שלי, רק באמת היה איש צנוע מאוד, המידות טובות שהיו לו אין לכתוב, הייתה לו מסירות נפש עבור איש השרוי בצרה, איזו גמילות חסד היה עושה כל הפעולות כדי לעזור לאיש ולהוציא אותו מהצרה מהדאגות, קודם כל היה נופח בו שמחה ובטחון שלא יפול בדעתו.

הוא היה תמיד עבור האברכים כמו רבי אצל חסידים, הרבה פעמים היה קורה שלאברך היה עגמת נפש ובלבול בביתו בנוגע לשלום בית או פרנסה היה עושה שלום,

ואת הענווה שלו אין לשער, היה אוהב לקטן גם בפני הקטן ממנו, הרבה פעמים כשבא מהמקוה בערש"ק בא בלי כתונת או גרביים ואמר כי נאבדו, אבל האמת כשראה אחד שאין לו כתונת או שהיתה קרועה או שלא היו לו גרביים היה נותן את שלו והרבה פעמים הייתה לו עגמ"נ בביתו בגלל כן.

וגם בענין הכנסת אורחים – הוא רצה להביא אורחים לארוחת בוקר או ערב ולא היה לו ברווח ליתנם כדי צרכיהם והייתה לו עגמת נפש גדולה מזה, ובפרט כשבאו אנ"ש-חסידי ברסלב, ועוד אותם שהיו חברים שלו מכבר ורצו לדבר עמו ולהנות מדברי תורה שלו, ובאמת אפילו שלא רצו לאכול אצלו כי ידעו שפרנסתו דחוקה, אבל ר' אברהם יצחק היה רוצה דווקא לאכול עמם על שולחן אחד, כי השולחן של תלמידי חכמים הוא כמזבח והאוכלים כקרבנות.

אני זוכר עוד כמה מעשיות בנוגע לזה, כל אימת שבאו לעירנו אנשי שלומנו מעיירות אחרות ובפרט בעת שהייתה הישיבה הקדושה של ברסלב ולמדו בניהם של חסידי ברסלב ואבותיהם היו באים לפעמים לאוסטרובצה עשה פעולה והזמין סעודה יפה כדי לכבדם ולדבר עמם על גודל נחיצות הישיבה ללמוד ביחד תלמידי ברסלב, וגם לדבר דיבורי רביה"ק.

באוסטרובצה היה מנהג שבכל שבת ושבת היה אחד היכול לדרוש על הפרשה, דורש בבית המדרש הנקרא 'בית מדרש החדש' וכאשר היו מודעות על פתחי בתי מדרשים שבעיר- אותם הדביקו על הכתלים ביום חמישי ובער"ש - שהרב אברהם יצחק ידרוש למחר, בא ציבור גדול בית המדרש היה מלא באנשים עד שלא היה מקום לעמוד, לפי שדרש בשבעה משיבי טעם כל דיבור היה כפנינים אני זוכר עוד שרציתי להיכנס לתוך ביהמ"ד ולא יכולתי, אנשים היו עומדים בחוץ מחמת שלא היו יכולים ליכנס.

המנהלים ראשי החברה שהיו מסדרים מי שידרוש רצו שר' אברהם יצחק ידרוש כמעט בכל שתי או שלוש שבתות, אבל לא רצה שהיה בוודאי טרדה רבה.

ראיתי אצלו פנקסים גדולים, חידושים שלו שהכין לדפוס כל פנקס גדול כמו הגמ' של הש"ס דפוס ווילנא – קטן יותר קצת, אני זוכר עוד שפתחתי פעם אחת פנקס אחד והסתכלתי בו ראיתי כתב יפה אבל לא הבנתי את הכתוב שם, וגם אולי אני לא זוכר, יכול להיות שהיו לו חידושים על הרבה מסכתות של הישיבה, זאת אני זוכר שהיו לו כתבי יד שר' בנציון אפטר ז"ל נתן לו מאביו - חידושים מהרב הצדיק ר' פנחס קאריצער צוק"ל וגם חידושים שלו.

(מתוך הספר 'בצילו של הרבי')

מהנעשה בתורת האברים

כנס התעוררות "יסוד שביסוד"

בליל שני כ"ו אייר ספירת "יסוד שביסוד" התקיים כינוס לכלל האברים מירושלים ובית שמש, להתחזק ולהתעורר במידת היסוד שבו תלוי כל התורה כולה.

האברים התאספו ובאו לציון "דן בן יעקב" להתפלל יחד תפלת מנחה, לאחריו אמרו תיקון הכללי בציבור בהתעוררות רב, ולאחר מכן הוגש לציבור מזונות ושתיה תרומת נדיבי לב מאנ"ש, ואז נתקבד הרה"ח ר' אברהם יצחק הלוי כרמל שליט"א לשאת את דבריו, רושם רב וחיוזק עצום עשו דבריו הבהירים והמבוררים, מיד אחרי זה היה זה דבר פשוט שהתפילת ערבית תהיה בהתעוררות ובהתלהבות גדולה מאוד, ובפרט הספירה היה בכזה התעוררות ממש אי אפשר לתאר למי שלא היה שם, דקות ארוכות מאוד עמדו האברים וצעקו וזעקו להשי"ת "תתיר צרורה... תתיר צרורה... אוי אוי... תתיר צרורה... ואטהר ואתקדש של מעלה... ואטהר ואתקדש... ואטהר ואתקדש... בקדושה של מעלה... אשרינו שזכינו עד כה, כה יתן ה' וכה יוסיף שנוכה להוציא לפועל עובדות נוספות בענייני עבודת ה' ביחד, כידוע ממוהרנ"ת שצריך כל אדם לסדר פרשיותיו עם הציבור ביחד עם שאר יראי ה' אשר כולנו נקראים ע"ש רביה"ק, אמן ואמן!

אומר בתורה י"ט מן ארם יחני בלך מלך מואב' שאחיה בלשון הקודש הוא רק ע"י לשון תרגום, בחינת נוגה כשאדם אינו שמור ולא בירר הטוב מן הרע אזי החיצונים יש להם שליטה.

כל מה שמספרים על אנ"ש שצעקו כל כך שעות בשדה, ואצל רשב"י וכו', על מה צעקו, הרי הם היו שמורים, צדיקים, על מה שפך ר"ש שפירא דמעות כמים בפורים, רבש"ע! ברוך ה' תאות אכילה זכיתי לשבר, אבל לחם עם גבינה, עדיין אני מרגיש בזה איזה טעם... הרי זה היה כשר בתכלית, אלא שהם ידעו שבוה תלוי כל ההתקשרות אל הקדושה, כשהאדם שמור, בזה אין להסטי"א שליטה עליהם, בתורה י"ט מבאר רבינו כשאדם מקדש עצמו לברר הטוב מן הרע אזי הסטי"א אינו יכול להתקרב אליו, וכמו שלימד אותנו רבינו שהעיקר הוא רק תפילה.

למעשה יש הרבה דברים שצריך לעשות, ולא כמו אנשים שאומרים שמוהרנ"ת אמר כששומרים תאווה נעשה מזה שניים, וא"כ אין צריכים לעבוד על התאוות, זה אינו נכון, רק צריך לעשות מה שיוכל, דבר שהאדם אינו מחוייב בו אין צריך לעשות אבל דברים שצריך לעשות יעשה זאת באופן שכך ציוה ה'. לא יאכל מחמת העלאת הניצוצות כמו שמואב בשם הבעש"ט 'רעבים גם צמאים נפשם בהם תתעטף' שמשמעות עטופות ומחכים לתיקונו. ה'יושר דברי אמת' כותב מאד חריף על אלו הבעלי דמיונות, אלו האנשים צוררים אף את הניצוצות לתאוותיהם, אבל בדברים שכן צריך לעשות, צריך לחשוב שעושה אותם כי כך הוא רצון ה'. ר' נתן בהל' פיקדון מבאר שכשאדם חושב כן, נמשך כל התיקונים המבוארים בכל הספרים, זה מה שמואב בתורה א' השכל שבכל דבר, זה בחינת שמש, בחינת וארח צדיקים כאור נוגה הולך ואור עד אור היום, מבאר רבינו כמו השמש שמואב כל היום והלילה רק שהעולם מסתיר את האור, אזי להעולם שהעולם מלא מאורות והמטבע קטנה מסתיר, שהצדיקים מאירים כמו השמש, רק עניי העולם מסתיר אותם.

זה הענין שגם בטלית ותפילין יש חיצוניות ופנימיות, חיצוניות הם גופי הלכות כמב' בכתבי אריז"ל, ופנימיות הוא לשון צוואת וחיבור. כשאדם לוקח ד' מינים אפשר להוציא הרבה מעות עליהם, אולם לקיחת הלולב הוא מלומדה, אולם כשהאדם לוקח את הלולב עם הענין של אהבה שבדעת, הרי זה ענין אחר לגמרי. רלוי"צ סיפר שבפעם הראשונה שצעק המלך באומן, ר' אברהם שטרנהרץ לא היה יכול לבא מחמת הבאנדעס, ורלוי"צ ניגש לעמוד, כשאמר שמפחד מפניות אמר לו ר' שמשון בארסקי כשמצוים אותך לגשת תיגש לעמוד. אח"כ שלח ר"ש לומר לו "בחזן שורקים מהומות האויב ואתה יש לך פניות"?! כשצעק 'המלך' תש כוחו והיו צריכים שני אנשים לסחוב אותו אל העמוד, זה היו אנשים שבער ליבם אל ה'.

צריך לדעת, בכל דבר יש חלקי אלקות ממש, כשהולך לאכול יחשוב שזהו רצון ה', ואם לאו לא אעשה אותם, ע"י זה יש להאדם לב להשי"ת. באמת מצד אחד עיקר השייכות שיש להאדם להשי"ת הוא רק בקדושה, הברית היינו קשר שיש להאדם עם השי"ת, שמירת הברית הוא לשמור על הקשר עם השי"ת, ועיקר הדביקות תלוי בקדושה, וקדושה הוא הנשמה ועיקר הנשמה הוא קדושת המוחין, כשיש לאדם שמירה זו, הרי הוא שומר הקשר עם השי"ת.

מתוך דבריו של הרה"ח ר' אברהם יצחק כרמל שליט"א

ראשית כל נבאר מהו הענין הנקרא חסידות, בפשטות מבואר בדברי הרמב"ן כשם שאין קוברים צדיק אצל רשע כך אין קוברים צדיק אצל חסיד, כי החסיד הוא במדרגה יותר גבוה מצדיק, ומבאר האור זורע שהצדיק היינו מי שזוכה לקיים כל התורה כולה כדונה, וחסיד הוא מי שמקדש עצמו במותר לו. מה זה שמקדש עצמו במותר לו, לכאורה זהו ענין נשגב, כתוב בפרשת קדושים ואמרת אליהם קדושים תהיו, פרש"י שפרשה זו נאמר בהקהל, לכא' יש פרשיות עם הרבה יותר מצוות, אלא כמו שפירש הרמב"ן שהאדם צריך להיזהר שלא יהיה נבל ברשות התורה, וזה כלול במצות קדש עצמך במותר לך, וזהו שרוב גופי תורה תלויים בה, כי יש נפ"מ גדולה בין המקדש עצמו, לאדם המקיים כל התורה כולה.

יש שני מהלכים כיצד יתנהג האדם בזה העולם, הראשון, לקיים התורה והמצוות, ולהישמר מכל השם"ה לא תעשה, עוד מהלך שהתורה והתפילה והמצוות הם לא מחמת שמחוייב לעשותם כי המצוה הוא מחמת הגן עדן והעבירה נשמרים מחמת הגיהנם, אלא התכלית הוא כמו שמבאר מוהרנ"ת הרבה פעמים שמצוה הוא מלשון צוואת וחיבור, להתדבק אל השי"ת.

הענין של קדש עצמך במותר לך לכאורה צריך להבין אם ה' אינו רוצה דבר זה מדוע אינו מצוה זאת בפירוש כמו שאר האיסורים, אלא הביאור שבאמת מותר דברים אלו, אלא הנקודה היא, שכל מה שהאדם רוצה לעבוד את ה' והוא חושב בכל דבר האם דבר זה יקרב אותי אל ה' או לא, הענין של קדש עצמך הוא נקודה פנימית, שאני מקיים את התורה לא מחמת שאני ירא מהשו"ע, אלא מחמת שאני מחפש את השי"ת.

הידור במצוה שיש כיום הוא מן המפליאים, אולם עלינו להתבונן האם כשמקיים את המצוה הוא עושה להנאתו או מחמת דביקות להשי"ת, רלוי"צ היה מספר על חמיו ר' אהרן קיבליטשער, שכשהיה אוכל את הכזית מצה בלילי פסח ממש היו דומעות עיניו מדביקות והשתוקקות להשי"ת, כידוע שאמר החת"ס שזהו האכילה היחידה בדורינו מדאורייתא. קדושת המצוה, מיכלא דמהימנותא, קדושת המוחין.

כן ידוע שכשרלוי"צ היה קורא את המגילה באומן לעיתים היה מוכרח לעצור באמצע כי לא היה יכול להמשיך מחמת קול הבכי שפרצו כולם בככי. ולכאורה מה צריך לבכות בקריאת המגילה? אלא ההשתוקקות והכיסופים שהיו לאנ"ש בעת קריאת המגילה 'ומרדכי ידע את כל אשר נעשה', הגילוי שמרדכי הוא הצדיק מגלה לעולם, אזי אם קריאת המגילה הוא 'דין' שצריכים לשמוע כל התיבות בדקדוק עצום, לא שייך לבכות, אבל אם המגילה מקרב אותי להשי"ת, אז שייך בכיה. מהלך זה נקרא בשם חסידות.

בתורה ל"ד מבאר רבינו על הפסוק 'חרפה שברה לבי', לבאר קצת הענין של שבירת לב ואהבות הנפולות.

עבודת האדם שחננו השי"ת דעת, ותכלית המוחין שיש לו, הוא להאיר אותו בלב, 'והשבות אל לבבך' רבינו קורא את החסידות 'לב בשר' שהענין הוא הלב, הענין של חכמה בינה דעת הוא הלב, וכמב' בתורה כ"א 'שלהבת הלב עולה תמיד מאליה' מדרגת הקדושה הוא, אם האדם חרט את ציווי השי"ת על לוח לבו, בכל אחד יש הרבה מצוות אבל אם לא חרט אותם על לבו הרי הוא רק כמו צנא מלא ספרא, בכל דבר שיש להאדם בחירה ונסיגות מראה שדבר זה עדיין לא חרט אותם על לבו. בשעה שהאדם שוכן באהבות הנפולות נעשה שבירת לב, הענין הוא כמו שרבינו

לימוד התורה בברסלב

לכבוד מערכת "מימי הנחל" שלום רב!

ברצוני מעל כמה יקרה זו לנצל להגיד את אשר עם לבבי זה כמה, ולא כאומר מוסר חלילה אלא כדבר איש לרעהו, ואבקש שתכניסו מכתבי זאת שיש בו תועלת לרבים.

הנה ידוע לכל הנכנס לשערי ברסלב גודל מעלת קביעות שיעורים בתורה אשר רבינו התבטא בלשון זה ואמר: "נכספתי מאד להמשיך את העולם אל עשיה שיהיה חיוב אצל כל אחד ואחד ללמוד כך וכך בכל יום ולא יעבר וכיוצא. ואמר שאפילו אותן האנשים הרחוקים מן הקדושה מאד שנלכדו במצודה רעה עד שרגילין בעבירות חס ושלום רחמנא לצלן רחמנא לשזבן. אף על פי כן הכוח של התורה גדול כל כך עד שיכולה להוציא אותם מן העבירות שרגילין בהם חס ושלום. ואם יעשו להם חק קבוע וחייב חזק ללמוד בכל יום ויום כך וכך יהיה איך שיהיה בודאי יזכו לצאת ממצודתם הרעה על ידי התורה כי כח התורה גדול מאד", (שיחה ר"י ט). והנה העצה של התבודדות מדברים מזה הרבה, וכן שאר עצותיו של רבינו מדברים מזה הרבה, אבל על זה כמעט ולא מדברים, וכן גם בלמעשה מעט אברכים שיש להם שיעורים קבועים בכל שאר חלקי התורה, ובאמת הדבר נעשה בגלל הכוללים שלומדים דבר מסוים כגון תערובת, בשר בחלב, שבת, וכדו' ומי שלומד בכולל כל היום אינו משים לב שהוא עוסק רק בחלק אחד או שתיים בתורה, ואינו חושב שיש עוד חלקים בתורה, משניות, חומש רש"י, תהילים, זוהר, מדרש, תנ"ך.

ולפנים בישראל היה זה מחזה פשוט לראות יהודים לומדים וגורסים משניות, והיו אף כאלו שידעו ש"ם משניות בע"פ, וכן היו לומדים הרבה מדרש וכדו', ועכשיו מקצועות אלו נעשו בלעדי ללומדי "אוצרות יהודים" ודומיהן (אשרי להם ואשרי חלקם). ואם תשאל "לכולל יונגערמאן" ר' יהודי! האם יש לך סדר במשניות? יענה לך בלעג: מה? אני בעל הבית שגורם משניות כל היום? הרי אני "כולל יונגערמאן" שלומד כל היום מליחה, והלכות שבת; מהגמ' עובר לטוש"ע עד המשנ"ב, מה לי ולמשניות. ואם אינו אומר זאת הרי הוא חושב זאת. וכאן הבן שואל, איך זה קרה לנו ברסלב'ר חסידים? מה עם הרצון של הרבי "נכספתי" !!! להמשיך העולם אל העשיה "וכו", צא ולמד מה היה הנהגת אנ"ש בכל הדורות מזמן של הרבי עד דורינו אנו, הרי זה היה דבר פשוט שברסלב'ר חסיד פירשו שלומד לא רק 'סוגיות' בנויקין ולא רק מקצוע זה בשו"ע אלא יש לו שיעורים קבועים בכל חלקי בתורה, ואפשר לספר הרבה מאנ"ש על זה ואין כאן מקומו והדברים ידועים, ומה לנו להרחיק כ"כ אחרי שבדורינו ראינו את הרה"ח ר' לוי יצחק בנדר קובע שיעורים בתורה; כל שבוע זוהר ומדרש על כל הפרשה, ומשניות ידע בעל פה וכו' וכו', וכן מסופר על הרבה מאנ"ש שאחרי תפלת שחרית היו לוקחים ערימה של ספרים והתיישבו ללמוד והערימה היה מימינם ולאט לאט זה עבר משמאלם ורק אחרי זה הם היו הולכים איש איש למשאו ומתנו.

ואל האברך היקר שלומד בכולל כל היום אנו אומרים: הן אמת שזכית ללמוד בכולל ואתה עוסק לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא שזה העיקר, אבל זה לא פוטר אותך מלעסוק בשאר חלקי תורתנו הקדושה, ולמה יהיו

חלקים אלו מיותמים חלילה? קבע לך זמן לגרום פרק או חצי פרק משניות בכל יום, ודף גמרא. עשה לך שיעור בחומש רש"י בכל יום, כמו שכותב מוהרנ"ת לבנו "תודה לקל יש לך כמה ענינים לבלות היום בהם, דהיינו ללמוד פוסק וגמרא ומעט מקרא, בפרט חומש עם פירוש רש"י, (מכתב י"ב, וכן בעוד מקומות), תתחיל לומר קצת זוהר בכל יום ותדע שהלשון של הזוהר מסוגל מאוד מאד, ואפילו בלא הבנה, ומה עם כמה פרקי תהילים שאפילו "דער גרויסער" ר' נתן - מוהרנ"ת הק' זצ"ל עם כל השגותיו ומדרגותיו ועיסוקיו בעניני רביז"ל ושאר שיעוריו הקבועים בכל חלקי התורה"ק "היה רגיל לומר בכל יום מזמורי תהילים הרבה, ובהתעוררות גדול ובבכיה עצומה, ובקולות וצעקות גדולות ומשונות ובלב נשבר באמת כזה אשר לא יאומן כי יסופר, ורבים מישראל נתעוררו בהתעוררות גדול דקדושה ע"י ששמעו תפלתו ואמירת תהילים שלו" (הרב מטשערין בהקדמתו לעל"ת). ובענין לימוד שו"ע יש לעורר שרצון רביה"ק היה שנלמוד שו"ע כסדר מתחלתו עד סופן "ועל לימוד הפוסקים הזהיר מאוד!! ביותר מכל הלימודים, וראוי ללמוד כל הארבעה שולחן ערוך כלם מראשם עד סופם כסדר, אם יכול ללמוד כל כל הד' שו"ע עם כל הפירושים הגדולים מה טוב, ואם לאו עכ"פ ילמד כל הד' שו"ע הקטנים וכו', וכשאינו אנוס ילמד כסדר כל הד' שו"ע מדי יום ביומו וכשיגמור ויסיים הארבעה שו"ע יחזור ויתחיל ללמוד כסדר וכן ינהג כל ימי חייו" (שיחה ר"כ ט). רואים מכאן שרצון רבינו היה שנלמוד "כל" השו"ע ולא רק הלכות פלוני או אלמוני, אלא רצונו היה שאברך יקח לו שו"ע או"ח ויתחיל ללמוד הלכות השכמת הבוקר עד שיסיימו, ואח"כ יקח שו"ע יו"ד ויסיימו, וכן חו"מ ואב"ע, וחזון חלילה. הרי מי ילמד הלכות "יין נסך" אם לא אנו ברסלב'ר חסידים, מי יעבור על הלכות "חזקת מטלטלים" או הלכות "קידושין וכתובות" אם לא אנו תלמידי רביה"ק הנגמ"ח זיע"א שציוונו לעבור על "כל" הארבעה חלקי שו"ע, "ועל לימוד הפוסקים הזהיר ביותר מאוד..." ועצה טובה קמ"ל, להתחיל בפעם הראשונה רק שו"ע עם באר היטב, ובפעם השניה ללמוד גם הפירושים הגדולים וכו'.

*

עוד ראיתי דבר אשר הרבה אברכי כוללים נכשלים בזה, ואפרט את דברי, שאלתי פעם אברך אחד אם הוא לומד פוסקים בכל יום? ענה לי בוודאי! אני לומד בכולל שלומדים שם שו"ע, שאלתי אותו מה אתה עושה בימי שישי ושבת? ומה אתה עושה ביומי דפגרא? ענה לי באמת לא חשבתי על זה, ויוצא מזה שבימים שאין כולל פשוט לא לומדים פוסק... ואותו אברך מקפיד כל יום על שעה התבודדות, ולא חשב בכלל שיש ימים שאינו לומד פוסקים. שאל אותי א"כ מה העצה? ענית לו: קבע לך סדר בשו"ע כסדר כל יום שני סעיפים חוץ מהלימוד שלומדים בכולל וכך יצא שתלמד פוסקים בכל יום, וגם תלמד כסדר כרצון רבינו. (ואם יהיו עוד אברכים שיראו מכתבי זאת ויעשו עצתי והיה זה שכרי).

ואסיים בדברי ר' אברהם בר"ג ב'ביאור הליקוטים' שכתב בזה"ל: "אגב אורחא הנני להציג מה ששמעתי מאבי ז"ל בשם מוהרנ"ת ז"ל, שלא נמצא לו בירור ההלכה והמשפט הנ"ל, זולת בג' דברים; חיוב ללמוד הפוסקים בכל יום ויום, וחיוב התפלה והבקשה, לחדש בה בכל יום כפי מה שעובר עליו, וחיוב אסיפת הנפשות בר"ה למקום גניזתו הקדושה. "עכ"ל בביאורו על תורה ס"א. "ענה ואמר: אשרי מי שזוכה לאכול כמה פרקים משניות ולשתות אח"כ כמה קפיטליך תהילים ולהתלבש באיזה מצוות".

החותם בכל חותמי ברכות

אחד מאנ"ש

הרוצה בכל לב לקיים רצונו של אדמו"ר ז"ל

א. במדור חו"ב בתורה הזמנית בביאור על תורה כ' כתוב שם בין סוגריים [ויתכן לפרש ע"פ המאמר הנ"ל מה שאמר ש"לילך מדרגא לדרגא א"א כי אם ע"י א"י"] דברים אלו ממש לא פחות ולא יותר מבוארים בספה"ק 'פרפראות לחכמה' בשם אחד מאנ"ש שאמר בדרך צחות וכו' יעו"ש.

ב. במדור "דובב שפתי ישינים" נדפס מכתב באריכות מר' נחמן אחי ר' נתן טראוויצער מצפת ביאור בתורה כ"א בשם הרב ר' זלמן ממעדוועדיוקע ז"ל – ביאור זה כתוב הדר הוא בקיצור נמרץ בספה"ק 'פרפראות לחכמה' יעו"ש.

ג. במדור "לקדושים אשר בארץ" בענין מעיין המגידו והמקוה שהיתה שם – זכרני שהיינו שם לפני 57 שנים (טרם שהמשיכו מי המעיין להמושב) והיו המים מלאים על כל גדות הנחל הנמשך מן המעיין, וכשהגיעו המים ליד הכביש המתפתל ועולה להר מירון היה שם בתוך הנחל מקום רחב ונוח לטבול ושמעתי אז שקראו למקום זה 'ר' שמעון'ס מקוה" וטבלנו שם אז בחצות הלילה, וזה דלא כמו שמעו דברי הכותב שם.

בכבוד רב ה.ר.

כבוד עורכי גליון "שיחת חברים" החשוב "מימי הנחל"

ברסלבר חסיד כשהוא רואה כותרת כזו נישאת מע"ג גליון אמור לבו לקפוץ מהתרגשות, כי שיחת החברים יסוד הוא אצל רביה"ק קידוע, ובאמת ראוי מאוד לכתוב ענין זה דייקא על שבת התאחדות אשר מטבע הדברים שיחות החברים שבו מתרבים, הן מריבוי הנפשות העולים ובאים מכל מקומות מושבותיהם אשר אינם קרובים לשוח תמידים כסדרם, וכן מריבוי הזמן אשר נמצאים יחדיו אשר אין כמוה כשבתות אשר שובתים בביתם אשר אל יצא איש ממקומו ביום השביעי ואין כל כך הזמן לדבר עם חבירו.

ובאמת שיחת החברים אינה עצה גרידא לתועלת בעבודת ה' כשאר העצות שקיבלנו מרביה"ק אשר כל אחד מהם מסייע להביאנו אל התכלית, אלא יסוד מוסד הוא כהתבודדות והתקשרות לצדיק אשר בלעדו לא ברסלבר חסיד יקרא והנה הם תורת הבית אשר בנה רביז"ל בארץ להביאנו אל תכליתנו הנצחי, וכן הוא שיחת החברים שאסור שיעבור יום בלעדיו כמו שאסור שיעבור יום בלא התבודדות כמובן.

חידוד לידיעה עצומה זו קיבלתי כליל שיש פרשת נשא אור לח' סיון בכולל חצות "אורות הנחל" אשר זכיתי להימנות על חבריו, מפיו של אחד האברכים ממיוחדי אנ"ש בכלל והכולל בפרט ושמו נעלם, בעת אשר הגעתי באותו לילה הכולל במצב רוח שפוף למדי הרגשתי אבוד ללא טיפת לחלוותי, מחד בגשמי; נכנסו אלי מדלת אחורנית כמה ענינים אשר דחקוני וקשה מאוד היה לי לסובלם, ומאידך ברוחני; איי איי אוי נורא ואיום, עיני בחוץ שוטטו, דלתי פי מלדבר שלא כראוי לא סוגרו, ומוחי וליבי גם הם לא היו עימי. לחצות איחורתי, וזמן קרי"ש פספסתי, את סדרי הקבועים לא שמרתי, ובכלל כמעט שספר לא פתחתי, את מילות התפילה בקושי אמרתי, ובאמצע אף נרדמתי, בקושי התבודדתי, ואף בשעה זו מעט ובקושי דיברתי, והרוב ישנתי, בקיצור ירידה אמיתית.

21

באותו יום שזכיתי וקמתי לסדר הכולל נישאתי בפיוזור נפש - תוך כדי הליכה למקומי כדי לנסות להגות קצת בדברי תורה"ק - לאותו אברך בן עליה, ומבלי משים ברוחו המילים מפי והחילותי לספר לפניו קצת את מעברי ואת תסכולי כי רבו, והוא כמעין המתגבר פתח את פיו בחכמה והתחיל לרצותני ולפייסני ולהראותני בכח בכמה וכמה תירוצים ואמתלאות עניני אומרה, ומלא כל הארץ כבודו, ואף כי ליבי השבור הוא רצון השי"ת וכו' וכו', דברים ידועים אשר כל אחד יכול להגותם ולדבר מהם, אולם כשהם מגיעים למבחן המציאות קשה קצת לקיימם ולהתחזק בהם, בפרט כשהמח סגור ונעול מאחורי גדר תיל של מניעות ותסכולים, אבל כשאחד מבחוץ שאינו נעול בכגון דא (ואי"ז צריך להיות דוקא אחד מיוחד אלא כל אחד מיוחד בזה כלפי חבריו) בא ומאירו מאירים הדברים ויכולים לחדור תוך החומות הבצורות ולרפא את תחלואי הלב וטמטומי המח, והוא אשר קרה לי בס"ד ושוב יכולתי עמוד נגד הנפילות והירידות וכו'.

ועתה בא אחי וראה מש"כ רביז"ל בתורה ל"ד אות ד' וכל אחד ואחד מיישראל, יש בו בחינת "צדיק מושל" שהוא בחינת מלא פום, כמו שכתוב "ועמך (ישראל) כלם צדיקים". וזהו פרוש (תהלים קי"ד): "ישראל ממשלותיו", היינו 'מי מושל בי צדיק'. כי בכל אחד מיישראל, דבר יקר שהוא בחינת נקודה, מה שאין בחברו. כמעשה דאביי ואבא אומנא (תענית כ"א:), שהשיבו לו, לא מצית למעבד כעבדא דאבא אומנא וכו'. ובחינה הזאת שיש בו יותר מחברו, הוא משפיע ומאיר ומעורר לב חברו, וחברו צריך לקבל התעוררות ובחינה הזאת ממנו, כמו שכתוב ומקבלין דין מן דין.

ובאות ח' וגם צריך כל אדם לדבר עם חברו ביראת שמים, כדי לקבל התעוררות בלבו מהנקודה שיש בחברו יותר ממנו, כמו שכתוב: "ומקבלין דין מן דין". כי בזה הבחינה שיש בחברו יותר ממנו, זאת הבחינה הוא בחינת נקדה. ושם בהנקודה הזאת, שורה האהבה הנקרא כהן. והנקודה הזאת, הוא בחינת צדיק לגבי חברו. והנקודה הזאת, מאיר ללב חברו, הנקרא ואו.

ובליקוטי תפילות (ל"ד) זועק מוהרנ"ת ובכן תזכני לדבר עם כלליות ישראל עם קדשך בתורה ועבודה ויראת שמים, עד שאזכה לקבל הארה טובה והתעוררות להשם יתברך מכל הנקודות הקדושות שיש בכל אחד ואחד מיישראל מה שאין בחברו. ונזכה שיהיה אהבה ושלוש גדול בין כל ישראל עמך. וכל אחד ואחד ידבר עם חברו ביראת שמים עד שכולנו עמך בית ישראל נהיה נכללים זה בזה באהבה ואחוה ורעות. וכל אחד יקבל מחברו התעוררות להשם יתברך מנקודה הקדושה שיש בחברו יותר ממנו. ונקבל זה מזה, ונעורר זה את זה לעבודתך ולתורתך באמת לאמתו ע"כ.

ועתה בואו חבריי אחיי ורעיי המקושרים לצדיק האמת גושו עושו חושו לדבר אחד עם חברי ביראת שמים ובפרט בשבת כזו אשר המקום (כי רשב"י ג"כ כל שיחותיו היו לפני החברים, חבריא קדישאוכו) והזמן (כנ"ל) גורם לזה ובוזה תזכו ותגיעו כל לתכלית הנצחי לעשות רצונו ולעבדו בלבב שלם באמת ואמונה בהתקשרות לצדיק האמת אמן.

מינאי באהבה עצומה לכל אנ"ש

זעירא דמן חבריא

קול קורא והתעוררות

לכל בני חברתינו אנשי שלומינו היקרים כולם אהובים כולם ברורים
המקורבים והנקראים ע"ש הצדיק-האמת יסוד-העולם הננמ"ח זי"ע ועכ"א:

ביתו אחריו, היינו חינוך ביתו, שהודיע וחינך את בניו ואת
ביתו אחריו לילך בדרך התורה והיראה.
והנה היה ראוי מאד לעשות תקנות איך כמה ומה יהיו
הלבושים של הנשים והבתולות, ותן לחכם ויחכם עוד.
כי אסור ללבוש בגדים המביאים לידי הרהור עבירה
הקשים מעבירה, וגדול המחטאו יותר מההורגו. והקולר
תלוי בצווארו של זה שאינו מזהיר ומוכיח לבניו על זאת.
ידוע הוא הסיפור שבבית רבינו הקדוש ז"ל כיסו פעם
איזה חפץ בבגד אשה, וצויה רבינו ז"ל תיכף להסיר,
באמרו שהיום המוחות חלושות כל כך עד שאפילו זה יכול
להביא לידי הרהור ח"ו, ע"כ. גם ידוע רצון צדיק רבנו
הקדוש ז"ל שבעניני שמירת הברית יחמירו בכל מיני
חומרות, אף על פי שבשאר כל התורה כולה לא היתה
דעת קדשו נוטה לחומרות כלל, כידוע.
רואים מזה עד היכן הקפיד רבינו הקדוש בענין זה עוד
יותר מכפי המבואר בשולחן ערוך.

וכל ערום יעשה בדעתו, ובחכמה יבנה ביתו, להזהיר את
בניו ביתו בדרכי נועם, ולהסביר להם בטוב-טעם גודל
התועלת שתתרגלנה לילך בלבוש צנוע כדון וכרוח
ישראל סבא, ואין צריך לומר שלא לילך בבגדי פריצות
נגד דעת התורה המבואר בשו"ע, וכן גודל הסכנה שיוכל
ח"ו לצמוח מזה, וד"ל.

ואיתא בלקוטי מוהר"ן ח"א סימן י"א, שיש שני בחינות
"שמירת הברית", שהם יחודא עלאה ויחודא תתאה,
והדרגה השניה שהוא יחודא תתאה הוא שעכ"פ ישמור את
בריתו ע"פ התורה שלא יצא מדיני התורה. ע"כ.

והנה הדבר הראשון בשמירת הברית ע"פ התורה הוא
שבני ביתו יתנהגו בצניעות בלבושיהם ובהופעותיהם.
ועל ידי זה יתקדש שם שמים ושם הצדיק האמיתי אשר
שמו הק' נקרא גם עליהן.

נזכור נא מה שאמר רבינו הקדוש בזה"ל: "פאר וואס
מאכט איר נישט אייערע פרויען פאר חסידות", ותרגום:
למה אין אתם עושים נשותיכם חסידות, היינו לעוררם ולהלהיבם
ליראת שמים, וגם שתראינה איך שדבר רבינו ז"ל "האוצר
של יראת שמים" יקר וקדוש בעינינו, וממילא תהיינה
מושפעות גם כן ללכת ולהתנהג בצניעות וביראת-שמים
ומדות-טובות.

ובזכות נשים צדקניות נגאלנו ממצרים, ובעזרת ה' ית'
בזכותם נגאל במהרה מגלותינו המר והנמהר ע"י משיח
צדקינו במהרה בימינו, אמן ואמן.

"כה תאמר לבית יעקב" אלו הנשים, ותגד לבני
ישראל. באנו בזה לעורר ולחזק בדבר עיקרי יסוד-היסודות
בבית היהודי הלא הוא ענין הנשגב של צניעות הנשים,
אשר לדאבוננו הרב נכנס בבתינו רוח הרחוב הפרוץ.
ידוע הוא מה שאמר אדמו"ר ז"ל שלפני ביאת הגואל
יכנס טיפין מהמבול של אפיקורסות אף בלבות הכשרים,
וכמי המבול שירד לעולם בימי נח שאע"פ שלא שלטו
בארץ-ישראל אף על פי כן ניתז בה טיפין טיפין, ע"כ.
והנה לאחרונה התחיל ליכנס גם בבתי כשרים חוסר-
צניעות, והמבול של הפקרות ופריצות התחיל להתז אף
בבתי יראים.

תפארת עם ישראל בכל הדורות היתה צניעות אמותינו.
ואהיה מה עלה בדורינו אנו שפשטו את עדיים מעליהם,
ובמקום יופי דבקו בדופי, לחקות את הגוים במלבושיהם
ובהופעותיהם כהעולם המודרני. והכתוב צווח צורח: "והיה
מחניך קדוש, ולא יראה בך ערות דבר".

ובכן, תצא מכאן קריאתנו וזעקתנו לכל אנ"ש
די בכל אתר ואתר הי"ו! בשם תורתנו הקדושה ובשם
הצדיק האמת המקנא מאד אפילו על ריח של חוסר
קדושה (עיין לק"ת סימן ל"ב), שכל אחד ואחד יתחזק
לבדוק ולתקן את בדקי ביתו באופן שתהיה ראויה
להשכינה לשרות בתוכינו!

והנה אך למותר להסביר גודל הסכנה שיוכל ח"ו
להתנהות מקלות דעת בענין הצניעות. חוץ מהאיסורים
הכרוכים בעצם חסרון צניעות, אשר אסור לדבר דברים
של קדושה נגד גילוי שער או חלקי הגוף הצריכים להיות
בכיסוי (ז. א. "מוסתר" למעוטי בדים או גרביים שקופות)
והמברך אז ברכתו לבטלה, כמבואר הדק היטב בשולחן
ערוך (אורח חיים סימן ע"ה), הנה בימי אנדרלמוסיה אלה
רח"ל עוד צריכין לעשות גדרים וסייגים בביתו,
כדי להתבדל מרוח הרחוב הסוער ושוטף, ומכ"ש לא
לגרוע ח"ו, וכ"ש לא לעבור על איסור המפורש בשו"ע.

וברור שכל אחד מאתנו מחוייב למסור נפשו לפקוח על
ביתו וב"ב אם הם לבושים בצניעות כדת משה ויהודית,
כי האחריות תלויה עליו. ואצל אברהם אבינו ע"ה כתיב
"כי ידעתיו", לא בשביל שהיה ראש למאמינים, ולא משום
שעמד בעשרה נסיונות, ואף לא עבור שגייר גרים ופירסם
אלקותו ית' בעולם, אלא בגלל "אשר יצוה את בניו ואת

על זה באנו על החתום איסרו - חג הפסח ה'תש"מ

שמואל שפירא

בנימיו זאב חשין

לוי יצחק בנדר

ש. משה קרמר

יעקב מאיר שכטר

התורה הזמנית

הננו להודיע לכל האברכים החשובים אחרי שזכינו בסייעתא דשמיא ללמוד תורה כ"א בעיון, שבעז"ה בראש חודש תמוז מתחילים

תורה כ"ב "חותם בתוך חותם"

חידושים וביאורים על התורה יתקבלו בברכה
לא יאוחר מכ' תמוז

בברכת התורה המערכת

גב. בעז"ה ייצא קונטרס 'התורה הזמנית' ובו התורה והפירושים שעליה

הקונטרס יהיה ניתן להשיג

בתחילת חודש תמוז, 0 בבהמ"ד ברסלב מא"ש

בעז"ה

בשכח והודיה להשי"ת
על כל הטוב והחסד אשר גמולנו
שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה
הננו מתכבדים להזמיןכם להשתתף
בשמחת הבר מצוה של בננו בכורט היקר

יעקב ז"

שתתקיים אצ"ה ביום שלישי
פר' חקת'ג' תמוז תשע"ג
באולם "פארהאנד" (בית יעקב הישן)
רחוב בית ישראל 12, ע"ה"ק ירושלים תנכב"א
קבלת אורחים משעה 8:00 בערב

נשמח לראותכם כשתתקיים בשמחתנו

בברכה
שמואל מאיר פראנק
בהר"ר יעקב ז"ל
זרעיתו

ואלה יעמדו על הברכה שהרימו את נדבת לבם עבור הוצאות הגליון

ר' שמואל דוד שטרנפלד הי"ו
לזכות בנו החלאקה אברהם מרדכי נ"ו

ר' שמואל מאיר ברי"נ אנשין הי"ו
ר' שמואל מאיר פראנק הי"ו
לעי"נ זקנם הרה"ח ר' שמואל מאיר ב"ר אפרים זלמן
יארציי"ט ביום השישי כ"ב סיון

הבה"ח פנחס צבי רובינזון הי"ו
לעי"נ זקנו הרה"ח ר' חיים בירך ב"ר פנחס
גלב"ע כ"ו סיון

הר"ר שמואל שלמה בלוי הי"ו
לרגל נישואי בנו ישראל נחמן נ"ו

ר' יצחק יונה אנשין הי"ו
לרגל הולדת בנו נתן נ"ו

ר' דוב בר"י צוקר הי"ו
לרגל הולדת בנו נחמן נ"ו

לרפואת מאיר צבי בן חיה פעשא לאה

לתרומות והנצחות: 05484-85412

ברכת מלך טוב חמה ולבבית לחברינו היקרים:

ר' יוסף ירוחם
להולדת הבת

ר' שמואל קלצקי
ר' ישראל נחמן בלוי
לנישואיהם

ר' יצחק יונה אנשין
ר' דוב בר"י צוקר
ר' שלמה גלבך
להולדת הבנים